

Bollnäs kommuns driftbudget 2026-2027
med plan 2028-2029

Sverigedemokraterna Bollnäs

Innehåll

Innehåll	1
Inledning	2
Vision Bollnäs 2040	4
Ett Bollnäs att lita på	4
Ett Bollnäs att bilda familj i	4
Ett Bollnäs att bli gammal i	5
Omvärldsanalys	6
Samhällsekonomisk analys	6
Befolkningsutveckling	6
Samhällsekonomin i Bollnäs kommun	7
Kommunens ekonomi	9
Analys av kommunens ekonomi	9
God ekonomisk hushållning	10
Investeringar	12
Investeringsutrymme	12
Investeringsbehov	12
Sverigedemokraternas investeringsbudget	13
Investeringssammandrag	15
Resultat-, balans-, och finansieringsbudget 2026-2029	16
Resultatbudget	16
Balansbudget	17
Finansieringsbudget	18
Kommunala bolag och förbund	18
Nämnder och styrelser	19
Kommunstyrelsen och kommunövergripande	19
Kommunstyrelseförvaltning och övergripande	19
Trygghet	19
Arbetsmarknadsinsatser och integration	21
Näringsliv och företagande	23
Barn- och utbildningsnämnden	26
Arbetsmiljö	27
Förskolan	27
Grundskolan	29
Gymnasieskola och högre utbildning	31
Psykisk ohälsa bland unga	32
Socialnämnden	34
Teknik- och fritidsnämnden	38
Miljö- och byggnämnden	39
Kulturnämnden	41
Driftbudget 2026-2027 med plan 2028-2029	43
Förslag till beslut	45

Inledning

Som mål för kommunernas ekonomiska politik uppställas grundsatsen: att den levande generationen icke må förslösa vad tidigare generationer hopbragt till de efterlevandes gagn.

- ur Kungl. Maj:ts proposition nr. 210, som låg till grund för 1953 års kommunallag

Dessa ord borde vara det självklara rättesnöre som alla kommunpolitiker rättar sig efter. En välskött kommunal ekonomi ger de förutsättningar som krävs för att leverera den välfärd och den kommunala kärnverksamhet som bollnäsborna förväntar sig. Tyvärr kan vi se hur den socialdemokratiskt ledda kommunmajoriteten de senaste åren gått i helt fel riktning. På lite mer än åtta års tid kommer Bollnäs kommun ha gått från att vara helt skuldfri till att ha över 1,3 miljarder kronor i lån. Det motsvarar över femtio tusen kronor per bollnäsbo.

Vad är det då vi har fått för pengarna? Grundläggande kommunal service, barnomsorg, och äldreomsorg har fått stå tillbaka för prestigeprojekt och skrytbyggen. En stor ny skola för flera hundra miljoner - men redan när den öppnar så finns det inte elever nog att fylla den. Ett resecentrum med väldigt många terminaler - men väldigt få avgångar. Snart har vi renoverat tre badhus - men inte byggt ett enda äldreboende. Det är nästan så att en anmälan till Lyxfällan vore på sin plats.

Vi presenterar ett alternativ. Istället för avveckling av förskolor och nedskärningar inom skolan så vill vi ta vara på den möjlighet som de minskande barnkullarna ger oss. När antalet barn blir färre så är det ett ypperligt tillfälle att satsa för att minska storleken på barngrupperna. Kommunen har personalen. Kommunen har lokalerna. Sverigedemokraterna har viljan. Vi går fram med en bredd av åtgärder, stora som små, för att utveckla den försummade för- och grundskoleverksamheten i Bollnäs.

Vi föreslår insatser för att stärka äldreomsorgen och vårnandet av de äldre i vår kommun. Det börjar med viktiga insatser för att förbättra äldreomsorgspersonalens arbetsvillkor. Vi vill avskaffa de ofrivilligt delade turerna i hela kommunen. Därtill hör sammar vi hemtjänstgruppen i Rengsjös och PRO:s krav på att flytta tillbaka hemtjänsten till Rengsjö. Vi vill arbeta långsiktigt och genomgripande för att få ner de skyhöga sjukskrivningstalen inom socialnämnden. Dessutom så är vi det parti som vill gå längst för att få ner matkostnaderna för de på särskilda boenden i Bollnäs.

Att vi befinner oss i ett ansträngt ekonomiskt läge kan inte ha undgått någon. Då gäller det naturligtvis att väga på varje krona. Alla våra satsningar är finansierade genom en ansvarsfull ekonomisk politik och en prioritering mellan det som är kommunal kärnverksamhet och det som är antingen överflödigt eller rent ut sagt slöseri. Genom att arbeta med långsiktighet och god ekonomisk hushållning så formar vi en kommunal ekonomi som ger de bästa förutsättningarna för att fortsätta utveckla välfärden och den kommunala servicen.

Med vårt budgetförslag ämnar vi i Sverigedemokraterna Bollnäs ta ansvar för hela kommunen. Vi har ett helhetsperspektiv som sträcker sig från den enskilda änkan på äldreboendet och barnet på förskolan, ända till de stora övergripande besluten som krävs för att få ordning på ekonomin i Bollnäs kommun.

I ett läge där majoriteten verkar allt mer handlingsförlamad och där delar av oppositionen i stora drag verkar vara nöjda med den utveckling som sker, där man röstar ja till majoritetens budgetar och på sin höjd kommer med något litet extraförslag vid sidan om, då är det klart och tydligt att vi i Sverigedemokraterna Bollnäs är alternativet. Vi står för den nystart som Bollnäs behöver och vi är redo att axla det ansvar som krävs.

Jonatan Hölzgen
Gruppledare
Sverigedemokraterna Bollnäs

Vision Bollnäs 2040

Ett Bollnäs att lita på

Bollnäsborna är ett redigt folk. Många är de som tagit jobb söderut och fått höra att hälsingar, de kan man lita på. Vi vill ge bollnäsborna den kommun de förtjänar.

Ett Bollnäs som är bra på det kommunen ska göra och inte lägger sig i där den inte hör hemma. Där man vet att man får den välfärd man har rätt till, oavsett var i livet man befinner sig. En väl fungerande skola, trygga och lugna miljöer i förskolan, goda möjligheter till omskolning senare i livet, en äldreomsorg som tar hand om dig som har bidragit till att göra vår stad till det den är.

Ett Bollnäs som är en samarbetspartner som förstår att välmående företag skapar jobb, tillväxt, och framtidstro. En kommun som våra lokala företagare känner att man kan ta i handen, göra bra och hederliga affärer med, utan att det ska krävas vänskapsband eller missvisande upphandlingsanbud. Där kommunen lyssnar på företagen – inte konkurrerar med dem.

Ett Bollnäs där man kan känna sig trygg och hemkär. Vare sig man ska ta bussen via Resecentrum eller gå hem från krogen. En stad där man känner gemenskap, värme, och framtidstro – och där allt färre känner lockelsen från den verklighetsflykt som narkotikan erbjuder. En stad som karaktäriseras av festivaler, sånger, och hopp – inte av tystnad, utflyttning, och en längtan bort.

Ett Bollnäs att bilda familj i

Bollnäs ska vara en av de bästa kommunerna i Sverige för barnfamiljer. Det ska vara en kommun där unga par har möjligheten att ta nästa stora steg i sitt liv tillsammans. Det ska finnas god tillgång på bostäder i alla former, lägenheter, radhus, villor och gårdar. Unga par ska inte längre känna att man måste skjuta på att bilda familj för att man inte har ett för lågbetalt jobb eller en för liten bostad.

Barnen är vår framtid och den blir ljusare desto fler barn vi har. Vi ska vända befolkningskrisen genom stora satsningar på familjerna, barnen, och skolan. Storleken på barngrupperna i förskolan ska minska så att man får de bästa förutsättningarna redan från början. Vi har en skola utan stök och oro i klassrummen och där våra lärare får de bästa möjliga förutsättningarna att utföra sitt arbete. Vi ska ha ett tryggt samhälle där ingen förälder behöver vara orolig för att ens barn ska råka illa ut eller hamna i fel umgänge.

Ett Bollnäs att bli gammal i

Lika självklart som det är för oss att stärka de som ska bygga morgondagens samhälle är det att ta hand om de som har byggt upp det samhälle vi har idag. Alla de som under hela sitt långa liv har varit med och bidragit till att göra Bollnäs till den stad vi känner och älskar ska veta att samhället finns där för dem när de själva blir gamla. Vår äldreomsorg ska karaktäriseras av våra kärnvärderingar: värme, trygghet och omtanke. Man ska kunna lära känna den omsorgspersonal man får hjälp av och inte behöva träffa nya personer varje besök. Man ska vara trygg med att man kan göra sig förstådd och förstå den man träffar, att man talar samma språk. Man ska möta en personal med rätt förutsättningar, som har tid att stanna och småprata och inte är hårt minutstyrd. Vi ska vara en kommun som erbjuder en meningsfull tillvaro för våra äldre.

Omvärldsanalys

Här sammanfattar vi de ekonomiska förutsättningarna och antaganden som ligger till grund för vårt budgetförslag.

Samhällsekonomisk analys

Sedan 2023 så befinner sig Sverige i en lågkonjunktur. Den globala ekonomin präglas av stor osäkerhet, påverkad dels av besked om tullar från USA och dels av ett osäkert världsläge med konflikter som får stora konsekvenser på handel och logistikkedjor. Omvälvningarna i världsekonomin förlänger lågkonjunkturen i Sverige.

BNP-tillväxten för i år verkar bli relativt svag. Osäkerheten försvårar för företag och hushåll, regeringar och centralbanker, att staka ut en kurs framåt. Räntesänkningar är att vänta framöver, dock så är det inte sannolikt med en återgång till det ränteläge som gällde före inflationskrisen.

Den svaga BNP-tillväxten har fått sysselsättningsgraden att falla, men nedgången har bromsat in det första kvartalet 2025. Arbetslösheten har också ökat mindre än vad man har trott givet den svaga BNP-tillväxten. Den stigande arbetslösheten har främst påverkat de med tidsbegränsade anställningar och inte främst de med tillsvidareanställningar. Enligt Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) så kan detta sannolikt förklaras med en skillnad i humankapital kopplat till ålder och härkomst. Det är främst ungdomsarbetslösheten och arbetslösheten hos människor med en annan härkomst som har ökat.

SKR gör bedömningen att vi kan se en stigande BNP-tillväxt först 2026 och 2027. På detta följer en ökning av antalet sysselsatta i takt med att en högre produktionstillväxt börjar lyfta efterfrågan på arbetskraft. KPIF-inflationen var högre det första kvartalet 2025 än sista kvartalet 2024 men detta bedöms vara av övergående karaktär snarare än en permanent högre inflationstakt. Under året väntas energipriserna dämpa inflationen, precis som under fjolåret. Särskilt låga drivmedelspriser förhindrar en högre inflation. Bedömningen är att inflationen hamnar under 2% under nästa år.

Befolkningsutveckling

Efter en stor befolkningsökning kopplat till den stora invandringen som rådde under 10-talet ser vi nu hur utvecklingen har vänt och befolkningen minskar i Bollnäs kommun. Under 2024 så minskade befolkningen med 171 personer, under 2023 med 210 personer, och prognosen för 2025 är en minskning med 50 personer.

Födelsenettot har för Bollnäs kommun varit negativt under de senaste 20 åren, det vill säga att det har avlidit fler än det har fötts. I snitt har antalet födda barn legat kring 300 per år, men i och med att antalet födda barn har minskat så ligger detta nu

på omkring 200 barn per år. Utvecklingen verkar dock börja vända och man kan se att det föds något fler barn än vad man tidigare prognostiserade.

Flyttnettot har tidigare varit positivt, till allra största del beroende på den höga invandringen. När invandringspolitiken har skärpts i och med den nya regeringen så har haft påverkan på siffrorna för in- och utflyttning. Under 2024 så var flyttnettot minus 32 och under 2023 så var det minus 90. För 2025 så har de preliminära siffrorna fram till mitten på maj förändrats så att antalet utflyttade har minskat till 267 personer jämfört med 350 året innan, medan antalet inflyttade endast har minskat med 10 personer.

Det finns främst två trender som kan skönjas kring in- och utflyttningen ur Bollnäs idag. Det första är att unga vuxna i åldern 20-29 år har ett negativt flyttnetto då många flyttar exempelvis till studier, medan de över 30 år har ett positivt flyttnetto, framförallt då många väljer att återvända för att bilda familj. Samtidigt så ser vi att vi under en lång tid har haft en trend med att de som kommit till Bollnäs från andra länder så småningom söker sig till andra städer. När antalet inflyttade med utländsk bakgrund nu minskar så ser vi hur flyttnettot inom denna grupp har svängt kraftigt.

	FLYTTNETTO				
ÅR	2020	2021	2022	2023	2024
Svensk bakgrund	83	68	53	39	-26
Utländsk bakgrund	-81	-69	-45	-129	-6

Att det negativa flyttnettot för de med utländsk bakgrund har minskat år 2024 beror främst på att många av de ukrainska flyktingar som kommit till Bollnäs nu har fått uppehållstillstånd och blivit folkbokförda. Att flyttnettot för de med svensk bakgrund har minskat för år 2024 beror främst på en ökning av antalet utflyttade i åldern 20-29 år.

Samhällsekonomin i Bollnäs kommun

Samhällsekonomin i Bollnäs kommun har goda förutsättningar för att utvecklas och växa och således bidra till ökad sysselsättning, välmående företag, ökade skatteintäkter och en ljusnande framtidstro. Samtidigt så finns det strukturella utmaningar som kommunen och näringslivet måste möta proaktivt.

I Bollnäs är vi välsignade med många små och medelstora företag. 99,6% av alla företag i Bollnäs har färre än 50 anställda och ungefär 9 av 10 företag har färre än tio anställda. Små företag står för den största delen av de kommunala skatteintäkterna, hela 29 %. På andra plats kommer kommunen med 20 % och stora företag endast 9 %. Detta ger Bollnäs en motståndskraft i konjunkturen som de kommuner med några få stora företag saknar. Mellan åren 1990 och 2023 så har antalet jobb i företag med under 50 anställda ökat med 1 818 stycken, i företag med 50-249 anställda ökat

med 188 stycken, i företag med 250 eller fler anställda ökat med 13 stycken, samtidigt som antalet anställda i offentlig sektor har minskat med 1 943 stycken.

Samtidigt som företagen i kommunen relativt sett är finansiellt hälsosamma och stabila bolag så finns det hinder för tillväxt och utveckling. Det gäller framförallt svårigheter med kompetensförsörjning¹, infrastruktur, och trygghet. Företagens högst prioriterade åtgärder är²:

1. Förbättra det lokala vägnätet (51 %)
2. Fler som går en yrkesutbildning (45 %)
3. Bättre förståelse för företagande hos kommunens beslutsfattare (45 %)
4. Minskad brottslighet och ökad trygghet (43 %)
5. Bättre dialog mellan kommunen och företagen (43 %)

Trots att flera företag pekar ut kompetensförsörjningen som den stora utmaningen framöver så har vi en av landets största problem med arbetslöshet. Arbetslösheten är det 20:e högsta i landet med 9,5 %. ³ Detta är dels ett misslyckande med matchning på arbetsmarknaden, där kommunen och utbildningsförbundet kan stärka sitt arbete med att utbilda för att möta arbetsmarknadens behov, men framförallt ett integrationsmisslyckande. För de födda i Sverige är arbetslösheten 2,4 % medan den för utrikesfödda är 15,9 %. ⁴

Sammantaget kan man säga att Bollnäs har goda förutsättningar med välmående företag, som har en lägre andel konkurser och bättre riskklassning än jämförbara kommuner. Däremot så behöver kommunen förbättra sitt arbete med sina åtaganden gentemot samhället och näringslivet. Detta gäller främst kommunal service, infrastruktur, integration och trygghetsfrågor.

¹ Företagarna Sverige. *Företagarfakta 2025 - Bollnäs kommun* (April 2024)

² Svenskt Näringsliv. *Företagsklimatet i Bollnäs kommun 2025* (Maj 2025)

³ Procentuell andel av den registerbaserade arbetskraften, 16-64 år, som är öppet arbetslösa eller sökande i program med aktivitetsstöd. Ekonomifakta. *Arbetslöshet (Arbetsförmedlingen)*, Bollnäs, <https://www.ekonomifakta.se/regional-statistik/din-kommun-i-siffror/bollnas//?variable=1209131> hämtad 2025-06-07

⁴ *Företagarfakta 2025*, s. 19

Kommunens ekonomi

Analys av kommunens ekonomi

Bollnäs kommun har de senaste åren haft stora svårigheter med att få en ekonomi i balans. Kommunen har under 2023 och 2024 redovisat stora underskott vid årsbokslut, med ett balanskravsresultat (kort sammanfattat resultat exkl. orealiserade förändringar i värdepappersdepåer) på -49 miljoner respektive -52 miljoner. Dessa negativa resultat har framförallt berott på ökade kostnader kopplat till inflationen och lågkonjunktursens påverkan på skatteintäkter, samt på att kommunen har haft för dåliga marginaler för att klara av några sämre år. Å ena sidan så visar prognoser på att realskatteintäkterna kommer att öka, framförallt från och med 2027 och till del komma ikapp de kostnadsökningar som har varit. Men å andra sidan så tarvar kommunens prekära situation, med underskott, stort investeringsbehov, ökade belåning och låga soliditet, en försiktighet i utvecklingsarbetet framöver. Omprioriteringar kan och behöver göras, men det finns inget stort utrymme för att öka verksamheternas kostnader på totalen. De ökande realskatteintäkterna kommer till stor del behöva gå till att förbättra självfinansieringsgraden, amortera på kommunens lån, och fondera medel för framtida pensionskostnader.

Kommunens belåning har ökat från 0 kronor år 2019, till 1 miljard kronor år 2025. Utan några åtgärder så väntas belåningen öka till 1,3 miljarder kronor vid planperiodens slut år 2029, och då ska sägas att det nya badhuset inte är inkluderat. Från 2021 till 2026 så minskar kommunens soliditet, det vill säga måttet på andelen av kommunens tillgångar som är finansierade med egna medel, från 59 % till 41 %. Den kraftigt ökade lånevolymen innebär stora kostnader och en stor osäkerhet för kommunen. Vid en ränta på 3 % så innebär lånevolymen en årlig räntekostnad på 40 miljoner kronor. Det motsvarar driftkostnaden för ett medelstort särskilt boende. Skulle världsläget förändras, inflationen ta fart igen, och räntan öka till 6 % så skulle det, utöver de stora kostnader som inflationen innebär, även leda till ytterligare 40 miljoner kronor i räntekostnader. Det är svårt att se att kommunen skulle klara av sådana räntekostnader utan att det skulle få en stor påverkan på den kommunala välfärden.

Ekonomiskt resultat för kommunen									
	UTFALL	UTFALL	UTFALL	UTFALL	BUDGET	BUDGET	BUDGET	PLAN	PLAN
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Allmänt									
Folkmängd (antal)	26 753	26 624	26 414	26 243	26 114	25 994	25 869	25 739	25 604
Kommunal skattesats (procent)*	33,37	33,37	33,37	33,37	33,37	33,37	33,37	33,37	33,37
Ekonomi									
Årets resultat, mnkr	95	23	0	23	15	31	37	45	57
Årets balanskravsresultat, mnkr	31	75	-49	-52	15	31	37	45	57
Årets resultat per invånare i kronor	3 557	875	0	876	573	1 181	1 441	1 754	2 250
Verksamhetens intäkter, mnkr	428	405	437	466	455	464	473	483	493
Verksamhetens kostnader, mnkr	-2 126	-2 135	-2 340	-2 395	-2 392	-2 451	-2 503	-2 586	-2 657
Skatteintäkter och generella statsbidrag, mnkr	1 793	1 872	1 951	1 993	2 065	2 129	2 196	2 282	2 365
Nettoinvesteringar, mnkr**	84	125	283	221	203	192	133	110	109
Avskrivningar, mnkr	-68	-69	-75	-84	-88	-86	-92	-98	-100
Långfristig skuld, mnkr	276	492	692	802	1 002	1 102	1 152	1 122	1 092
Långfristig skuld utan SD:s budgetförslag						1 152	1 232	1 302	1 302
Långfristig skuld kronor per invånare	10 304	18 465	26 189	30 561	38 355	42 394	44 532	43 576	42 634
Skuld per invånare utan SD:s budgetförslag						44 303	47 609	50 569	50 836
Soliditet i procent***	59	55	51	47	43	42	42	43	43
Soliditet i procent inklusive pensionsförpliktelser (ansvarsförbindelse)***	37	36	33	31	28	29	29	30	30
Självfinansieringsgrad i procent****	194	73	26	48	51	60	96	130	145
Självfinansieringsgrad utan SD:s budgetförslag						41	52	87	93

* Varav kommunalskatt = 21,86 % och regionskatt = 11,51 %

** Nettoinvesteringar definieras som bruttoinvesteringar med avdrag för de investeringsbelopp som finansierats med offentliga bidrag.

*** Soliditet definieras som eget kapital dividerat med balansomslutningen.

**** Självfinansieringsgrad definieras som investeringar dividerat med årets resultat och avskrivningar.

Ovanstående tabell visar de huvudsakliga ekonomiska nyckeltalen för Bollnäs kommun så som de hade sett ut med Sverigedemokraterna Bollnäs budgetförslag, samt där det kan vara relevant, en jämförelse med resultatet som det skulle se ut utan vårt budgetförslag. Av särskild vikt att belysa är att skillnaden i låneskuld mellan de två förslagen är 210 miljoner kronor.

God ekonomisk hushållning

För att säkerställa att kommunen har en god ekonomisk hushållning så har kommunfullmäktige fattat beslut om följande finansiella mål. De är som följer:

- Kommunen ska under en rullande treårsperiod ha ett överskott som motsvarar minst 0,5 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag.
- Kommunen ska under en rullande tioårsperiod, där budgetåret är det sjätte året i cykeln, ha en investeringsvolym på i genomsnitt motsvarande kommunens avskrivningar. Årets resultat påverkar investeringsutrymmet i positiv eller negativ riktning.
- Kommunen ska senast år 2025 ha avsatt kapital som minst motsvarar hela pensionsskulden.
- Investeringar ska så långt som möjligt finansieras av egna medel. Upplåning kan undantagsvis användas till stora och långsiktiga investeringar (avser minst 20 miljoner kronor med avskrivningstid på minst 20 år)

Det går krasst att konstatera att kommunen inte når upp till något av de finansiella mål man har ställt upp.

Det redan låga överskottsmålet om en procent sänktes i början av mandatperioden till en halv procent. Trots detta så lyckas man inte nå upp till målet då överskottet de senaste tre åren är ett underskott om i snitt 0,36 %. Att sänka överskottsmålet är i sig ej förenligt med god ekonomisk hushållning. Ett överskottsmål i en kommun är inte som vinst i ett företag – det är att man budgeterar och planerar för att, när all verksamhet är genomförd, ha en viss andel av skatteintäkterna kvar. Det ger dels en krockkudde om dåliga tider gör att man inte lyckas hålla budgeten. Med ett överskottsmål om 0,5 % så finns det ett utrymme att göra en budgetavvikelse med 10 miljoner kronor innan kommunen redovisar röda siffror, med ett överskottsmål om 2 % så är marginalen 40 miljoner kronor. Det överskott som kommunen gör är också pengar som kommunen kan investera i viktiga kärnverksamheter. Skillnaden på ett överskottsmål om 0,5 % kontra 2 % under en fyraårsbudget är 120 miljoner kronor mer att investera i skollokaler, renovera vägar, bygga särskilda boenden, och så vidare.

Den investeringsvolym som är budgeterad överstiger målet för god ekonomisk hushållning med drygt 500 miljoner kronor. Att så kraftigt överstiga det satta målet innebär att kommunen kommer att behöva finansiera den delen av investeringarna som överstiger målet genom att teckna nya lån. Att ytterligare belåna en redan ansträngd kommunal ekonomi med en halv miljard kronor till är inte förenligt med god ekonomisk hushållning.

Kommunen har, på grund av de senaste årens underskott, inte lyckats avsätta det kapital som krävs för att täcka pensionsskulden. Däremot så har tidigare avsättningar och en gynnsam värdeutveckling i värdepappersdepån lett till att kommunen ändå har fonderat kapital motsvarande 94 % av pensionsskulden.

Målet om att investeringar så långt som möjligt ska finansieras av egna medel uppnås ej, då kommunen har en självfinansieringsgrad om 48 %. Detta beror på de senaste årens dåliga resultat och den höga investeringsvolymen.

Kommunrevisorernas samlade bedömning till bokslutet för 2024 är att kommunen inte lever upp till kravet på god ekonomisk hushållning. Sverigedemokraterna Bollnäs delar den bedömningen med det ytterligare tillägget att målen redan innan var för lågt satta för att säkerställa en långsiktigt god ekonomisk hushållning.

Investeringar

Investeringsutrymme

Det investeringsutrymme som kommunen kan självfinansiera ett givet år är summan av kommunens avskrivningar och kommunens resultat. Om man beslutar att investera mer än detta krävs det att kommunen tecknar nya lån och att kommunens skuldsättning ökar. Kommunfullmäktige har som finansiellt mål för god ekonomisk hushållning även fattat beslut att kommunens ska, under en löpande tioårsperiod, där budgetåret är sjätte året i cykeln, ha en investeringsvolym på i genomsnitt motsvarande avskrivningar och resultat. Endast i undantagsfall får lånefinansiering ske.

Från 2019 till och med 2025 har kommunens låneskuld ökat från noll kronor till en miljard kronor. Det faktum att tidigare styren har valt att så drastiskt öka kommunens belåning leder till en försämrad finansiell ställning och att investeringsutrymmet framöver har krympt. Vi behöver inte längre bara finansiera våra investeringar, vi behöver även börja amortera på de lån vi har.

Vi i Sverigedemokraterna har en politik för att stärka kommunens finansiella ställning. Att vi därför föreslår ett ökat överskottsmål både ökar investeringsutrymmet och stärker vår möjlighet att amortera.

Med Sverigedemokraternas kommunfinanspolitik uppgår investeringsutrymmet för budget- och planperioden 2026-2029 till 546 miljoner kronor.

Investeringsbehov

Trots de senaste årens stora investeringsvolym så kvarstår ett stort investeringsbehov. Då de senaste mandatperiodernas socialdemokratiska styren, med diverse stödpartier, har investerat för mycket i fel saker. Ett stort och dyrt resecentrum som är överdimensionerat för det behov som finns. En ny skola som visserligen är väldigt fin, men som har över hundra tomma platser, då man naivt trodde att Bollnäs skulle växa till 30 000 invånare. Femtio miljoner kronor på nya elbilar. Exempelen på slöseri och skrytprojekt är många. Exempelen på investeringar i viktig kommunal välfärd är färre. Några få LSS-boenden, ett nytt särskilt boende som förhoppningsvis står klart om några år, och ovan nämnda skola.

Ett stort behov kvarstår. Vi kommer under de närmsta åren behöva bygga åtminstone två särskilda boenden till, minst tre nya LSS-boenden, befintliga verksamhetslokaler och skolor behöver renoveras, och de kommunala gatorna och VA-nätet behöver en stor upprustning.

Sverigedemokraternas investeringsbudget

Tidigare nämnda investeringsbehov och ökade belåningsgrad sätter kommunen i en svår sits. Å ena sidan behöver man hålla investeringarna nere för att inte behöva teckna nya lån, å andra sidan så kvarstår det stora investeringsbehovet i välfärden och infrastrukturen. Istället för att först prioritera kommunens kärnverksamhet för att sen se över eventuell finansiering för storbyggen och visioner så har man gjort helt tvärt om. Man kan säga att socialdemokraterna och kommunstyret har festat upp pengarna på löningsdagen och nu vill ta SMS-lån för att betala räkningarna.

Den sits de har försatt kommunen i tvingar oss till svåra prioriteringar. Vi har inte råd med allt vi vill ha eller göra. I det prioriteringsarbetet så sätter vi välfärden och infrastrukturen högst. Ett nytt resecentrum gör inte mycket till om vägarna knappt går att åka på.

En stor förändring i Sverigedemokraternas förslag till investeringsbudget är en bolagisering och översyn över kommunens fastighetsinnehav. Fastighetsförvaltningen bedrivs inte ändamålsenligt idag vilket till stor del har att göra med hur den är organiserad. Hyresintäkterna täcker inte det underhållsbehov som finns vilket innebär att man idag tillskjuter medel i investeringsbudgeten för att täcka underhållsbehovet. Tanken är att fastighetsgruppen genom den löpande driften ska generera ett överskott som sedan kan finansiera dessa investeringar, men det har historiskt sett inte på långa vägar räckt till. Samtidigt har kortsiktighet och dumsnålhet fått råda och man har inte utfört det underhåll som krävs för att hålla fastigheterna i gott skick.

Om det är svårt att förstå hur alla delarna hänger ihop så är du inte ensam, för uppenbarligen så har de styrande politikerna inte gjort det heller. Vi föreslår att kommunens fastigheter förvaltas i ett helägt kommunalt bolag som enbart har som uppgift att säkerställa en långsiktigt hållbar och god förvaltning.

Vi vill i samband med detta genomföra en översyn över kommunens fastighetsinnehav för att utreda vilka fastigheter vi ska behålla och vilka som ska avyttras. Detta med utgångspunkten att säkerställa att fastighetsinnehavet väl svarar upp till kommunens behov utan att vara för stort och resurskrävande att underhålla.

Vi föreslår även att reducera satsningen på elbilar med 46 miljoner kronor. Det är i våra ögon inte försvarbart att lägga en sådan stor del av investeringsutrymmet på elbilar samtidigt som vi har skolor i dåligt skick och knappt körbara vägar.

Vi föreslår även en satsning på att bygga ut förskolorna i Rengsjö och Vallsta. Detta eftersom att det minskande barnafödandet är ojämnt i kommunens olika delar. Särskilt i Rengsjö och Vallsta föds det fortfarande många barn och de nuvarande förskolorna är fullbelagda. För att kunna minska storleken på barngrupperna i hela

kommunen så måste dessa förskolor byggas ut för att inte behöva hänvisa barn i dessa byar till förskolor inne i centralorten.

Vårt förslag till investeringsbudget innebär en omprioritering av investeringarna och en sänkning av investeringsvolymen om totalt 274 miljoner kronor. Exklusive bolagiseringen av fastighetsgruppen är det en reduktion om 120 miljoner kronor. Som följd av den mer återhållsamma investeringsbudgeten så frigörs utrymme i driftbudgeten genom mindre kapital- och räntekostnader enligt följande:

Kapitalkostnadsberäkning	2026	2027	2028	2029	2030
Minskade investeringar	52385	58391	56791	52031	54791
Ingående restvärde		50289,6	104333,4	154679,4	198442
Minskade avskrivningar (25 år)	2095,4	4347,2	6445	8268,4	10129,32
Minskade räntekostnader (2,5%) nominell linjär metod	1308,6	2717	4028	5167,7	6330,8
Summa minskade kapitalkostnader SD förslag	3404	7064	10473	13436	16460
					Belopp i tkr

Investeringssammandrag

NÄMND/FÖRVALTNING	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027	Budget 2028	Budget 2029	Budget 2030	Totalt 2020-2029
KOMMUNSTYRELSE											
Oförutsedda smärre investeringar	0	0	0	0		1000	1000	1000	1000	1000	5000
Kommunstyrelsen	0	3162	6510	5528	1000	1000	1000	1000			19200
IT-enhet, Trädl, nätv., servrar, bredband mm	1233	472	1395	1879		300	300	4800	300	300	10979
S:a kommunstyrelse	1233	3634	7905	7407	1000	2300	2300	6800	1300	1300	35179
Förslag till reduktion/senareläggning						-2000	-500	-500	500	-500	
TEKNIK- OCH FRITIDSNÄMND											
Gata/park inkl LPUH komponentavskrivning	13956	17314	10753	10226	17968	27500	31150	29150	29650	24150	211817
Leasingbilar	803		455		0	10000	10000	10000	10000	10000	51258
Fastigheter inkl LPUH/komponentavskrivning	19612	16801	20051	45160	34759	36466	36466	36466	36466	36466	318713
Adminenheter				0	800	200	200	200	200	200	1800
Kosten		0	0	287	1273	250	250	250	250	250	2810
Fritidsanläggningar	6702	17995	8502	9425	34065	9093	4259	4930	8763	950	104684
Tekniska totalt exklusive VA	41073	52110	39761	65098	88865	83509	82325	80996	85329	72016	691082
Förslag till reduktion/senareläggning						-36525	-53591	-55991	-65091	-53991	
VA-investeringar	20092	18936	25076	36853	42814	43150	30150	28864	25475	25065	329892
S:a Teknik- o fritidsnämnd	80797	60009	77188	76624	161990	138174	104573	101451	90981	80671	1020974
BARN- OCH UTBILDNINGSNÄMND											
Diverse inventarier, datorer mm	0	0	0	7450	550	2960	1785	1060	500		14305
SOCIALNÄMND											
Inventarier, IT, anpassning mm	1176	2146	3608	3567	500	6000	0	0	4000		20997
MILJÖ- OCH BYGGNÄMND											
IT, verksamhetssystem	0	0	336	0		700				300	1336
Förslag till reduktion						-700					
KULTURNÄMND											
Inventarier, utrustning scen	339	250	450	493		300	300	300	300	300	3032
Förslag till reduktion						-300	-300	-300	-300	-300	
KOMMUNÖVERGRIPANDE											
Utveckling Långnäs	-365	1468	103								1206
Exploatering mark, bostäder, industri/handel		413	0								413
Exploatering Ren	15974	4	0	0	1556						17534
Infrastruktur, resecentrum, trafikplatser mm	1910	10111	0								12021
Köp Bro 4:1 - Infranord			2293								2293
Långnäs parken						12860					12860
Bollnäs simhall					x	x	x	x			
Grön omställning											
GC Häggesta										22000	22000
Utveckling Scandicviken								x			
Trafikplats stadshuset						5000	2000	1000			35000
S:a kommunövergripande	17519	11995	2396	0	1556	17860	2000	10000	0	22000	103327
Förslag till reduktion/senareläggning						-12860			12860		
INVESTERINGSPROJEKT VERKSAMHETSLOKALER											
HUFB Teknikprogram	1076	2527									3603
Ny förskola Gärdet, nya Pionen		370									370
Ny förskola Vallsta	103	103					5000				206
Ombyggnad förskola Rengsjö							5000				
Ombyggnad Kilafors skola											
Ny skola på Ren - Renshammarskolan	2626	15119	164831	93133		500			500		276709
Arkivlokaler		736	9265								10001
Hemtjänst Heden 112		162	15567								15749
Trafiksituation Arbrå skola							14000				14000
Värmesystem Rengsjö					3000						3000
Lokalanpassning stadshuset			1664	164							1828
LSS boenden 3 st				10534	55466						66000
LSS boenden 3 st						60000					60000
SÄBO						50000	50000	50000	50000		20000
Särskilt boende äldre (pågående hyresvärdsupphandling)				x	x						
S:a verksamhetslokaler	3605	19017	191347	103831	58466	110500	74000	5000	50500	0	651466
Förslag till reduktion/senareläggning							-14000				
SUMMA INVESTERINGAR	84081	114231	282666	221287	203461	261279	211030	177631	169994	125956	1850616
S:a förslag till reduktion/senareläggningar						-52385	-58391	-56791	-52031	-54791	-274369

Resultat-, balans-, och finansieringsbudget 2026-2029

Resultatbudget

Intäkt/Kostnad (Belopp i tkr)	RESULTATBUDGET						
	BUDGET 2024	UTFALL 2024	BUDGET 2025	BUDGET 2026	BUDGET 2027	PLAN 2028	PLAN 2029
Verksamhetens intäkter	446 090	446 314	455 012	464 112	473 394	482 862	492 519
Verksamhetens kostnader	-2 346 197	-2 394 926	-2 392 269	-2 451 452	-2 503 162	-2 586 603	-2 657 222
Avskrivningar	-82 000	-84 184	-88 474	-86 382	-91 777	-95 759	-100 291
VERKSAMHETENS NETTOKOSTNADER	-1 982 107	-2 012 796	-2 025 731	-2 073 722	-2 121 545	-2 199 500	-2 264 994
Skatteintäkter	1 306 816	1 304 218	1 352 785	1 391 847	1 439 978	1 491 178	1 550 474
Generella statsbidrag och utjämning	668 821	668 940	712 211	736 864	755 977	790 339	815 011
VERKSAMHETENS RESULTAT	-6 470	-19 638	39 265	54 989	74 410	82 017	100 491
Finansiella intäkter	5 500	83 725	5 500	5 500	5 500	5 500	5 500
Finansiella kostnader	-41 151	-41 356	-29 803	-29 803	-37 682	-42 362	-43 436
RESULTAT EFTER FINANSIELLA POSTER	-42 121	22 731	14 962	30 686	37 278	45 155	57 605
ÅRETS RESULTAT	-42 121	22 731	14 962	30 686	37 278	45 155	57 605
MEDEL FRÅN RESULTATUTJÄMNINGSRESERV	52 000						
ÅRETS BALANSKRAVSRESULTAT	9 879	22 731	14 962	30 686	37 278	45 155	57 605

Resultatbudgeten räknar med 1 % överskottsmål 2026, 1,5 % överskottsmål 2027, och därefter 2 % årligen. Skatteintäkter är budgeterade enligt senaste skatteprognosen i april 2025. Verksamhetens nettokostnader väntas stiga med i snitt 2,8 % per år medan skatteintäkter och generella statsbidrag väntas stiga med 3,4 % per år. Avskrivningar ökar enligt Sverigedemokraternas förslag till investeringsbudget för 2026-2029. De finansiella intäkterna och kostnaderna är exklusive värdeförändringar i kommunens pensionsplaceringsdepå.

	2026	2027	2028	2029
Nettokostnadsutveckling	2,3	2,3	3,6	2,9
Skatteintäktsutveckling	3	3,1	3,8	3,6

Balansbudget

Tillgång/Skuld (Belopp i tkr)	BALANSBUDGET					
	UTFALL 2024	BUDGET 2025	BUDGET 2026	BUDGET 2027	PLAN 2028	PLAN 2029
TILLGÅNGAR						
Anläggningstillgångar						
Imateriella anläggningstillgångar	12 888	9 148	7 222	5 296	3 370	1 444
Materiella anläggningstillgångar	1 904 834	2 039 048	2 154 338	2 208 903	2 228 791	2 245 018
Finansiella anläggningstillgångar	145 281	146 500	150 000	153 500	153 500	153 500
Summa anläggningstillgångar	2 063 003	2 194 696	2 311 560	2 367 699	2 385 661	2 299 972
		131 693	167 154	110 184	68 308	58 065
Omsättningstillgångar			50290	104 334	154680	198443
Förråd, lager & exploateringsmark	31 048	31 848	31 848	31 848	31 848	31 848
Fordringar	197 646	246 557	246 557	246 557	246 558	246 557
Kortfristiga placeringar	692 393	717 253	717 253	717 253	717 253	717 253
Kassa & bank	33 119	2 205	19 217	61 607	-36 411	-24 636
Summa omsättningstillgångar	954 206	997 863	1 014 875	1 057 265	959 247	971 022
			17402	47843	18166	42839
SUMMA TILLGÅNGAR	3 017 210	3 192 559	3 320 435	3 424 964	3 344 908	3 270 994
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER						
Eget kapital	1 431 964	1 367 445	1 393 519	1 439 492	1 450 351	1 406 437
Avsättningar	284 393	285 752	278 849	276 923	275 533	275 533
Skulder						
Långfristiga skulder	801 607	1 001 607	1 101 607	1 151 607	1 121 607	1 091 607
Kortfristiga skulder	499 246	537 755	546 460	556 942	497 417	497 417
Summa skulder	1 300 853	1 539 362	1 648 067	1 708 549	1 619 024	1 589 024
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	3 017 210	3 192 559	3 320 435	3 424 964	3 344 908	3 270 994
Panter och ansvarsförbindelser	1 900	1 900	1 900	1 900	1 901	1 901
Ansvarsförbindelser	1 687 567	1 585 032	1 556 337	1 553 645	1 547 117	1 544 170
varav						
Pensionsskuld inom linjen	494 535	471 920	443 225	420 533	398 258	398 258
Borgensförbindelser	1 113 112	1 113 112	1 113 112	1 113 112	1 113 112	1 113 112
Soliditet exkl pensionsskuld inom linjen	47%	43%	42%	42%	43%	43%
Soliditet inkl pensionsskuld inom linjen	31%	28%	29%	29%	30%	30%
Antal invånare per 31/12	26 243	26 114	25 994	25 869	25 739	25 604
Eget kapital per invånare	54 566	52 364	53 609	55 645	56 348	54 930
Låneskuld per invånare	30 546	38 355	42 379	44 516	43 576	42 634
Låneskuld av anläggningstillgångar	39%	46%	47%	49%	47%	47%

Balansbudgeten är framräknad med samma förutsättningar som resultatbudgeten. Soliditeten minskar inte lika kraftigt som majoritetens investeringsbudgetförslag och det sker även en tidigare vändning då vi budgeterar för en ökad självfinansieringsgrad och minskad belåning.

Finansieringsbudget

Tillförda och disponerade medel (Belopp i tkr)	FINANSIERINGSBUDGET					
	UTFALL 2024	BUDGET 2025	BUDGET 2026	BUDGET 2027	PLAN 2028	PLAN 2029
LÖPANDE VERKSAMHET						
Årets resultat	22 731	14 962	30 686	37 278	45 155	57 605
Av- och nedskrivningar	84 184	88 474	86 382	91 777	97 582	100 291
Övriga ej likviditetspåverkande	-83 777	1 359	-6 903	-161 926	-1 390	0
Internt tillförda medel	22 137	104 795	110 168	-32 871	141 347	157 896
Kortfristiga poster och lager	85 282	-36 962	8 705	10 482	-59 525	0
NETTO LÖPANDE VERKSAMHET	108 420	68 733	118 873	-22 389	81 812	157 896
INVESTERINGAR						
Investeringar i anläggningstillgångar	-233 426	-214 144	-192 408	-133 080	-110 008	-109 057
Förändring leasing		-6 200	-11 000	-15 000	-5 700	-5 700
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-233 426	-207 944	-181 408	-118 080	-115 708	-114 757
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN						
Amortering av lån	0	0	0	0	-30 000	-30 000
Nyupptagna lån	100 000	200 000	100 000	50 000	0	0
Förändring långfristiga skulder	11 955	0	0	160 000	0	0
Förändring långfristiga fordringar	183	177	162	163	164	164
NETTO FINANSIERING	112 138	200 177	100 162	210 163	-29 836	-29 836
ÅRETS KASSAFLÖDE	-12 868	60 966	37 627	69 694	-63 732	13 303
Likvida medel vid årets början	-74 366	-87 234	-26 268	11 359	81 053	17 321
Likvida medel vid årets slut	-87 234	-26 268	11 359	81 053	17 321	30 624
FÖRÄNDRING	-12 868	60 966	37 627	69 694	-63 732	13 303

Finansieringsbudgeten är framräknad med resultat, avskrivningar, och investeringar i enlighet med Sverigedemokraternas förslag till investeringsbudget och driftbudget. Finansieringsbudgeten visar en tydlig skillnad i upplåningsbehov med Sverigedemokraternas budgetförslag jämfört med majoriteten. Ett stärkt resultat och minskad investeringsvolym möjliggör för att låna upp 50 miljoner mindre år 2026, 30 miljoner mindre år 2027, och 70 miljoner mindre år 2028, samt en möjlighet att börja amortera på lånen redan från 2028. Den totala skillnaden i långfristiga skulder är 210 miljoner kronor.

Kommunala bolag och förbund

Redogörelse för budgetåret 2026 i de kommunala koncernföretagen kommer att redovisas till kommunfullmäktige i november 2025. Med kommunala koncernföretag avses detsamma som 2 kap. 5 § i lagen om kommunal bokföring och redovisning. I koncernen Bollnäs kommun ingår Bollnäs Stadshus AB och därigenom de helägda bolagen AB Bollnäs Bostäder, Bollnäs Energi AB samt de delägda bolagen Bollnäs-Ovanåkers Renhållnings AB och Helsing Vatten AB samt Hälsinglands Utbildningsförbund.

Nämnder och styrelser

Kommunstyrelsen och kommunövergripande

Kommunstyrelseförvaltning och övergripande

Vi har under en tid sett hur den kommunala administrationen svällt. Särskilt vissa delar av kommunstyrelseförvaltningen har fått växa till en orimlig storlek sett till vår kommuns storlek och arbetsuppgifternas karaktär. Vi föreslår därför en generell ramjustering på kommunstyrelseförvaltningen i syfte att minska administration.

Vi föreslår också, i enlighet med en motion som vi i Sverigedemokraterna Bollnäs har lämnat in, att de politiska arvoden sänks. Detta främst riktat mot de heltidsarvoderade uppdragen, med hänsyn taget till arbetsbörda och tjänstgöringsgrad. Utöver detta så vill vi, från och med nästa val, minska antalet ledamöter i kommunfullmäktige till 41 stycken, från dagens 45. Den totala besparingen av dessa två förslag uppgår till närmare en miljon kronor.

Med anledning av vad som anförts i analysen av kommunens ekonomi ovan, så föreslår vi också att överskottsmålet höjs till 1 % år 2026, 1,5 % år 2027, och därefter 2 %. Det är en nödvändig åtgärd för att stärka kommunens finansiella ställning och goda ekonomiska hushållning.

Vi vill även införa en bygdepeng. En pott med pengar som kan beviljas till föreningar och projekt som syftar till att stärka servicen och sammanhållningen på landsbygden.

Vi föreslår att:

- Kommunstyrelsen gör en ramjustering om -3 000 000 kronor.
- Sänka de politiska arvoden i enlighet med Sverigedemokraternas motion.
- Från och med nästa val sänka antalet ledamöter i kommunfullmäktige till 41 stycken.
- Anslå 500 000 kronor årligen till en bygdepeng.
- Kommunen under 2026 ska ha ett överskottsmål om 1 %, under 2027 om 1,5 %, och därefter 2 %.

Trygghet

Den otrygghet och den kriminalitet som vi tidigare har sett i storstäderna söderut kommer nu till Bollnäs. Rån, misshandel och skadegörelse är veckovisa företeelser på vårt Resecentrum och delar av centrala Bollnäs är nu så otrygga att bollnäsborna drar sig från att vistas där. Samtidigt ser vi hur utländska stöldligor drar fram på

landsbygden och byarna utanför Bollnäs tätort. Diesel slangas, gårdar blir utsatta för inbrott, och när polisen väl infinner sig är gärningsmännen redan långt borta.

Den växande otryggheten påverkar oss alla. Vissa blir direkt utsatta för brottslighet, allt från cykelstölder, skadegörelse och inbrott till grov brottslighet som rån, misshandel, eller våldtäkt. Att bli utsatt för brott innebär en stor kränkning, som ofta följer med en under en lång tid framöver. Även de som inte blir direkt utsatta blir påverkade av det ökande våldet. Man kanske känner någon som har blivit utsatt, eller så väljer man att begränsa sig själv för att minimera risken att bli utsatt.

Vi behöver öka den offentliga maktens närvaro, säkerställa att alla lagöverträdelse beivras, och återupprätta allmän ordning och säkerhet. I det trygghetsskapande arbetet så utgår vi utifrån det 25-punktsprogram mot otrygghet som vi i Sverigedemokraterna Bollnäs presenterade sommaren 2022. Det handlar om att tidigt och tydligt sätta gränser och att agera kraftfullt och resolut. Den så kallade "saft- och bullepolitiken" som inom rikspolitiken nu förpassas till historien är tyvärr en allenarådande dogm inom trygghetsarbetet i Bollnäs. Istället för att prata om krafttag mot kriminella, nolltolerans mot antisocialt beteende, och att stärka samhällets närvaro så pratar man om *En kortlek fri från våld* och könsnormsarbete mot toxisk manlighet.

Vi gör upp med allt detta och presenterar istället åtgärder som siktar mot att stärka de rättsvårdande myndigheternas arbete på lokal nivå, riktlinjer till de kommunala verksamheterna om att stärka arbetet med att tidigt bryta antisocialt och normbrytande beteende, och ett strukturellt synsätt på det trygghetsskapande arbetet.

Vi föreslår:

- **Tillskjuta en miljon kronor för att utöka den trygghetsskapande kameraövervakningen med ett särskilt fokus på utsatta platser, som exempelvis Wilhelminapassagen och Bollnäs Resecentrum.**
- **Tillskjuta en och en halv miljon kronor för att anlita ordningsvakter i trygghetsskapande syfte.**

I det fortsatta arbetet med kommunstyrelsens, nämndernas verksamhetsplaner, och det trygghetspolitiska arbetet inom Bollnäs kommun så vill vi arbeta med att:

- **Anamma en nolltolerans mot klotter för att motverka den skadegörelse som visar på en bristande respekt för vårt gemensamma. Klotter ska saneras snarast möjligt.**
- **Införa ett tiggeriförbud genom kommunens lokala ordningsföreskrifter.**
- **Stärka samarbetet med och se över ökad finansiering till kvinnojourer, mansjourer, och Brottsofferjouren.**

- **Kommunen vidtar starkare åtgärder för att förhindra hedersförtryck. Särskilda utbildningsinsatser ska riktas till berörd personal och en handlingsplan ska tas fram.**
- **Genom medborgardialog identifiera platser där sikt och dålig belysning är en otrygghetsfaktor och vidta åtgärder.**
- **Ta trygghetsfaktorer som utsatthet, belysning, och rörelsemönster i större beaktan under planprocessen.**
- **Införa en princip att som arbetsgivare alltid stötta den lärare som hamnar i tvist med elev eller målsman efter att ha tillrättavisat en elev om det inte är uppenbart att läraren har agerat felaktigt.**

Arbetsmarknadsinsatser och integration

Att Gärdet nu både är att räkna som ett utsatt område och norrlands fattigaste stadsdel är ett fullständigt misslyckande, ett haveri. På uppdrag av Tidöregeringen så har Statistiska centralbyrån och Boverket kartlagt och analyserat bostadsområden i hela Sverige i sin rapport *Fördjupad analys om utanförskap*. I den rapporten konstateras att Gärdet har en särskilt hög andel av befolkningen som har låg ekonomisk standard, låg utbildningsnivå och saknar arbete. Trångboddhet och svaga skolresultat är stora problem, och en hög andel av befolkningen är utrikesfödda eller har en utländsk bakgrund.

Dessa problem finns inte bara på Gärdet, men det är där de har tagit sig störst uttryck. Ytterst så är detta ett resultat av den misslyckade integrations- och invandringspolitiken som har rått under lång tid i Sverige. Vi vill lägga om Bollnäs kommuns integrationspolitik till en mer kravbaserad sådan, en så kallad integrationsplikt. När en nyanländ kommer till Bollnäs så ska man i ett tidigt skede upprätta en individuellt anpassad integrationsplan. Efterlevnaden av denna ska sedan kopplas till tillgången på offentligt stöd. Det finns lagstöd för att minska försörjningsstödsutbetalningar om prestationskrav inte efterlevs. Denna modell har bland annat använts i Hörby, där den rönt stora framgångar och de har sett en minskning på uppemot 45 % av antalet hushåll som uppbär försörjningsstöd i kommunen. Vi vill även se att integrationsplikten införs för de som har varit i Sverige och i Bollnäs längre men som ändå inte har tagit de nödvändiga stegen för att integrera sig i vårt samhälle.

Smedjan på Gärdet, som man skulle kunna kalla en fritidsgård eller ett litet fryshus, har blivit en otroligt viktig knypunkt för många ungdomar i Bollnäs, och särskilt för ungdomarna på Gärdet. Utöver vanliga aktiviteter som FIFA-turneringar, CS-turneringar, fotboll, och så vidare, så bedriver man en oerhört viktig verksamhet för att stötta ungdomarna i skolan. Uppåt femtio ungdomar brukar delta på de veckovisa läxläsningsträffarna vilket är extra stort då man främst når studiesvaga ungdomar eller ungdomar vars föräldrar av olika anledningar har svårt att stötta ungdomarna i skolgången. Det finns en överhängande risk att Smedjan måste stänga

efter årsskiftet om finansiering av verksamheten inte hittas. Det skulle vara ett riktigt dråpslag för integrationen i Bollnäs. För att undvika det vill vi anslå medel ur sociala investeringsfonden för 2026, fram tills dess att en mer långsiktig lösning har hittats.

Målet med flyktingpolitiken är inte, och kan inte vara, att alla som flyr permanent ska bosätta sig på sin skyddsort. Det är därför som FN:s flyktingorgan UNHCR har ett program för återvandring, och därför som den tidigare regeringen inledde det förberedande arbetet för en eventuell framtida återvandring av flyktingar från Ukraina. Många av de länder som tidigare flyktingvågar har kommit ifrån har nu stabiliserats och situationen förbättrats. För att underlätta för människor att återvända till sina hemländer och för att frigöra resurser till de som nu flyr kriget i Ukraina så bör arbetsmarknadsenheten arbeta med att stötta före detta flyktingar i sin återvandring.

Assad-regimens fall i Syrien har ytterligare aktualiserat återvandringsfrågan. Många människor firade regimes fall och vid de turkisk-syriska gränspassagera ser man dagligen milslånga köer med människor som återvänder till sitt hemland. Samtidigt så är Syriens ekonomi extremt svag, något som förhoppningsvis kan börja ändras nu när Donald Trump har aviserat ett lättande av sanktioner mot det krigsdrabbade landet. Det återvandringsbidrag som finns att söka kan vara till stor hjälp för de syrier i Sverige som vill återvända men som saknar den ekonomiska säkerheten. Kommunen ska arbeta med informationsspridning och vägledning kring återvandring för att informera de som vill återvända om denna möjlighet.

Vi föreslår:

- **Att uppdra åt kommunchef att utreda hur etableringsprocessen kan stärkas och en integrationsplikt införas, genom bland annat men inte uteslutande: utvärdering av etablerade arbetssätt och processer, nya möjligheter att stärka kopplingen mellan ett aktivt deltagande i etableringsprocessen och tillgång till de kommunala bidragssystemen, samt hur man kan ställa tydligare förväntningar på individens ansvar att aktivt delta i etableringsprocessen.**
- **Anslå en miljon kronor ur sociala investeringsfonden till Smedjan för att säkerställa att verksamheten kan fortsätta under 2026, fram tills att en mer långsiktig lösning har hittats.**

I med integrationsarbetet inom Bollnäs kommun så vill vi vidare arbeta med att:

- **Minska kostnaderna för SFI genom en ökad samordning med andra integrationsaktiviteter och minskade återinskrivningar.**

- Införa en läroplikt inom SFI. Man ska inte kunna fortsätta vara inskriven på SFI i år efter år och inte lära sig språket utan enbart för att fortsätta kunna uppbära bidrag.
- Dra in kommunens ekonomiska stöd till islamistiska och etniska föreningar samt utreda hur det går att införa ett stärkt demokrativillkor i kommunens föreningsbidragspolicy för att säkerställa att föreningar som agerar odemokratiskt, splittrande, självsegregerande, eller på annat vis distanserar sig från majoritetssamhället, med undantag för de fem erkända nationella minoriteterna, ej ska kunna uppbära kommunalt bidrag i Bollnäs kommun.
- Vid praktik och anställningar inom ramen för Arbetsmarknadsenhetens verksamhet, som sker i verksamheter där anställning i övrigt skulle kräva utdrag ur belastningsregistret, ställa motsvarande krav.
- Arbeta på kommunal nivå med att stärka återvandring. Detta med information, stöd, och vägledning till relevanta målgrupper.

Näringsliv och företagande

360 miljoner kronor. Så mycket av de kommunala skatteintäkterna kommer från småföretagen. Nästan 5000 jobb i Bollnäs finns i småföretagen. Det är 40% av alla arbetstillfällen i hela kommunen. Socialdemokraterna väljer att göra precis allt för att få hit en statlig myndighet. Man bygger ett Resecentrum för 70 miljoner kronor, förbereder flera detaljplaner, uppvaktar ministrar, och så vidare. Tänk om man lade samma kraft på att underlätta för småföretagen.

Vi i Sverigedemokraterna vill att Bollnäs Kommun ska agera möjliggörare för privata krafter och att arbetet med näringslivsfrågor ska präglas av dialog. När en kommun väljer att konkurrera mot privata företag så uppstår det en snedvriden konkurrens. Kommunen har ofta helt andra förutsättningar. Ett exempel är där de kommunala gymmen erbjuder medlemskap med både tillgång till gym och simhall - något som är omöjligt för privata gymägare att erbjuda. Det är för Sverigedemokraterna helt oförståeligt varför kommunen överhuvudtaget ska driva egna gym, och denna unkna socialism ska avskaffas snarast möjligt.

Upphandlingsprocessen är otroligt viktig för våra lokala företag. Detta har inte minst blivit aktuellt i och med den rapport om Bollnäs Energi AB:s upphandlingar som har fått medial uppmärksamhet. Vi i Sverigedemokraterna Bollnäs ser att den rapporten, som inleddes efter en rekommendation från bolagets revisorer, belyser ett behov av att stärka arbetet med kommunens offentliga upphandlingar och efterföljandet av Lagen om Offentlig Upphandling (LOU 2016:1145) och likabehandlingskravet i kommunallagen (KL 2017:725). Även om det har varit en svår situation för bolaget och dess anställda som måste tas på stort allvar, så ser vi inte att det fräntar allvaret i de brister som har uppdragats.

Det är dock inte enbart inom ett specifikt kommunalägt bolag som dessa problem finns. I de vidare granskningar som Sverigedemokraterna Bollnäs har genomfört så har det bland annat identifierats fler fall av fakturering utan skrivna avtal och otillåtna direktupphandlingar. Kommunens controller-funktion måste stärkas och det är av särskild vikt att hela kommunkoncernen inkluderas i det arbetet.

Även de upphandlingar som görs i enlighet med gällande regler kan ändå vara dåligt genomförda. Som exempel kan nämnas upphandlingar där det enda bedömningskriteriet är timpriset. Detta leder till att vissa företag, för att lyckas vinna en upphandling, lägger ett orealistiskt lågt timpris i sitt anbud och sedan fakturerar för fler timmar än vad som faktiskt är genomförda för att hämta hem vinsten. En annan företeelse är att lägga låga anbud på de bedömningskriterier som finns men att sedan ha höga löpande kostnader som inte bedöms. Det finns en frustration bland många lokala företag som helt har gett upp på att lämna anbud när kommunen upphandlar eftersom man inte ser processen som rättvis.

Det är inte lätt att vara anställd som en upphandlare. De tjänstemännen måste kunna upphandla allt från pennor och suddgummi till skolan, till schaktarbeten och IT-lösningar. Det går inte att vara expert på allt. Vi vill därför stärka dialogen med företagen, både generellt och inför upphandlingsprocesserna.

Att stärka kommunens upphandlingar och avtalsefterlevnad kommer att gynna både kommunen i form av sparade pengar och de lokala företagen genom mer rättvisa upphandlingar.

I vårt arbete med att stärka företagsklimatet och bli en mer företagsvänlig kommun vill vi arbeta med:

- Stärka möjligheterna för mindre företag att delta i kommunala upphandlingar, genom bättre dialog, informationsutbyte, och genom att dela upp upphandlingar i mindre delar där det är möjligt.
- Se över möjligheterna för en större samordning i tillsynsarbetet
- Revidera kommunens taxor för att säkerställa att de faktiskt motsvarar självkostnadspriset.
- Upphör med den osunda konkurrensen med näringslivet. De kommunala gymmen ska avvecklas.
- Se över regelverk och bestämmelser i syfte att minska den administrativa bördan på företagen.
- För att inte lägga hinder för företagande ska kommunen inta ett tillåtande förhållningssätt vid tillståndsprövning.
- Kommunen ska möjliggöra för privata aktörer att delta inom fler verksamhetsområden, exempelvis äldreomsorgen.

- Cityhandeln måste värnas genom att bevara och stärka Bollnäs centrums attraktivitet som handelsplats, detta exempelvis genom att säkerställa goda parkeringsmöjligheter och genom att ta ett handelsperspektiv i planarbetet.
- Kommunens arbete med näringslivsfrågor ska präglas av dialog och en vilja till att agera möjliggörare för privata krafter.
- Det är inte en kommunal angelägenhet att driva folkpark, Långnäsparken bör därför drivas av en privat aktör, inte av Bollnäs kommun.

Barn- och utbildningsnämnden

Skolan och förskolan är det viktigaste verktyg vi har för att ge våra barn och ungdomar de verktyg de behöver för att kunna ta plats i samhället och i vuxenlivet som starka individer med resurser och möjligheter att ta sig an de drömmar de bär. I vår budget satsar vi mest av allt på just detta.

Barn- och utbildningsnämnden är grovt underfinansierad idag. I Bollnäs kommuns budgetmodell fungerar det så att nämnden får en viss summa utifrån beslutat ambitionsnivå. Denna summa justeras sedan automatiskt utifrån demografiska förändringar. I och med att det föds färre barn så får nämnden en mindre och mindre budgetram för varje år som går. Detta har hittills slagit hårdast mot förskoleverksamheten, men det kommer inom några år även påverka grundskoleverksamheten.

	Barn- och utbildningsnämnden				
	2024	2025	2026	2027	2028
Budgetram	578 mnkr	561 mnkr	543 mnkr	534 mnkr	523 mnkr

Barn- och utbildningsnämndens budgetramar såsom beslutade i fyraårsbudgeten antagen av Socialdemokraterna, Moderaterna, och Centerpartiet i kommunfullmäktige 2023, med justeringar utifrån demografiska prognoser.

Det är i grunden inget konstigt med att anpassa budgetramen när antalet barn, och således verksamhetens storlek, minskar. Det som däremot blir ett problem är att nämndens budget minskar omedelbart, samtidigt som de anpassningar och förändringar som behöver göras tar tid för att få genomslag i budgeten. Även om antalet barn i en klass minskar från 25 till 22 så innebär inte det att man enkelt kan stänga en skola. I de fall där man faktiskt har kunnat gå ur lokaler så har man haft långa hyresavtal och suttit kvar med lokalkostnaderna i ett till två år efter att man förlorade budgetmedlen för lokalerna. Detta har lett barn- och utbildningsförvaltningen att konstatera, efter en noggrann genomlysning av verksamheten, att även om man upphör med all verksamhet som inte är lagstadgat så saknar man ändå omkring tio miljoner i budget.

Vår hållning är trefaldig:

1. Den satta ambitionsnivån är för låg. Även om nämnden skulle kompenseras för de faktiska kostnaderna för lokaler och annat, så beräknas budgeten utifrån satta mål om lärartäthet, barngruppsstorlek, klasstorlek, och så vidare. Som exempel kan nämnas målet om att barngrupperna ska bestå av 17 barn per barngrupp. Ambitionsnivån måste skrivas upp och budgetmedel tillskjutas för att hålla en hög standard inom skola och förskola.

2. Nämnden behöver en generell ramförstärkning för att långsiktigt kunna arbeta med att utveckla verksamheten och hantera de förändringar som följer av de demografiska förändringarna.
3. De sparkrav som nämnden har att hantera riskerar, utöver de försämrade förutsättningarna för eleverna, särskilt att slå mot lärarnas och personalens arbetsmiljö som blir allt mer ansträngd.

Vi föreslår:

- **En generell ramförstärkning till barn- och utbildningsnämnden om tio miljoner kronor årligen.**

Arbetsmiljö

Det är en arbetsmiljökris inom barn- och utbildningsförvaltningen idag. Lärarna har gång på gång larmat om hur ohållbar situationen har blivit, framförallt med facket Sveriges Lärare i spetsen. Detta har nonchalerats av den sittande majoriteten, och skulden ligger särskilt tungt på Centerpartiet och Socialdemokraterna som innehar posten som ordförande respektive vice ordförande i barn- och utbildningsnämnden. Man har hänvisat till processer, samverkansforum, skyddskommittéer, och arbetsmodeller. Men de konkreta åtgärderna har lyst med sin frånvaro.

Det första man som ansvarig politiker bör göra i ett sådant läge är att lyssna. Därefter så gäller det att, tillsammans med personal och fack, identifiera åtgärder som på riktigt gör skillnad i arbetsmiljön. Situationen med arbetsmiljön i skolan är av sådan allvarlig karaktär att det inte räcker med samverkan, det krävs faktiska åtgärder som kostar pengar. Vi vill därför satsa och öronmärka fem miljoner kronor årligen för att förbättra arbetsmiljön inom barn- och utbildningsnämnden. Bättre organisatoriskt stöd, ökad tid för planering, fler kollegor, detta är exempel på åtgärder som har lyfts från lärarna själva. Vi vill att förvaltningschefen får de resurser denne behöver för att göra skillnad på riktigt, och att det görs tillsammans med lärarna och annan personal.

Vi föreslår:

- **Att tilldela barn- och utbildningsnämnden fem miljoner kronor årligen för att förbättra arbetsmiljön inom skolan och förskolan.**

Förskolan

Sverigedemokraterna Bollnäs motsätter sig de beslutade nedläggningarna av förskolor. Nedläggningarna motiveras med att antalet födda barn minskar. Visserligen minskar årskullarna, men redan idag har vi för stora barngrupper i Bollnäs kommun. Över hälften av barngrupperna är för stora och i den av majoriteten antagna lokalförsörjningsplanen så planerar man att ha grupper på 17 barn, vilket

ligger över skolverkets rekommendationer om max 15 barn. I detta läge väljer vi att satsa för att hålla förskolorna öppna och hålla kvar personalen. På så vis kan vi minska storleken på barngrupperna i Bollnäs.

Som en del av nämndens arbete med att komma tillrätta med det stora underskottet som nämnden redovisar så har majoritetspartierna föreslagit en förändring av reglerna för omsorg på obekväm arbetstid, nattisverksamheten. Framförallt så vill man att föräldrar själv ska sörja för transport mellan förskola och nattis. Det säger sig självt att en anställd inom exempelvis äldreomsorgen, som använder sig av omsorg på obekväm arbetstid, inte lätt kan lämna sitt arbete mitt i ett pass för att skjutsa sitt barn mellan förskola och nattis. Det är också viktigt att lyfta barnperspektivet, då det för barnen kan vara negativt att bli upphämtad av sina föräldrar och kanske tro att man ska åka hem, för att sedan bli skjutsad till nattis. Vi i Sverigedemokraterna Bollnäs vill skjuta till medel för att fortsätta kunna erbjuda skjuts mellan förskola eller skola, och nattis.

Förskola på tur är en uppskattad verksamhet där förskolebarn får en möjlighet att prova på en mängd av olika aktiviteter. Det kan vara klättring, fotboll, dans, och så vidare. Detta har tidigare finansierats av arvsfonden och genomförts framförallt av Föreningsalliansen. Det finns idag ingen finansiering från och med 2026. Vi vill kunna fortsätta med denna goda verksamhet.

Idag är skärmar, paddor, och datorer ett vanligt inslag inom förskolan i Bollnäs. Detta trots att de negativa konsekvenserna med för mycket skärmtid, särskilt i unga åldrar, numera är väl kända. Efter påtryckningar från bland annat Läkarföreningen så har Folkhälsomyndigheten uppdaterat sina rekommendationer om skärmtid. De rekommenderar nu noll skärmtid före två års ålder, samt max en timme per dygn i åldern två till fem år. Denna skärmtid får de flesta barn i hemmet, varvid vi i Sverigedemokraterna anser att ytterligare skärmtid i förskolan inte behövs. För att "stärka digitaliseringen" så införde tidigare regering ett krav på digitala hjälpmedel i förskolan. Lyckligtvis så har Tidöregeringen nu avskaffat det kravet. Vi vill använda den möjligheten och att förskolorna i Bollnäs kommun ska vara skärmfria förskolor.

Vi föreslår att:

- **Satsa tolv miljoner kronor på att minska barngruppernas storlek med bibehållen bemanning.**
- **Satsa en och en halv miljon kronor för att säkerställa finansiering av Förskola På Tur även efter höstterminen 2025.**
- **Satsa hundratusen kronor för att erbjuda transport mellan nattis och övrig kommunal barnomsorg och skolverksamhet.**
- **Förskolan i Bollnäs kommun ska vara skärmfri, samt utforma riktlinjer för skärmtid och digitala hjälpmedel, med särskild beaktan på de negativa konsekvenserna på barns utveckling och hälsa.**

Grundskolan

Vi är idag i en situation där stora grupper befinner sig utanför både arbetsmarknaden och det svenska samhället – då är skolan central. Därför är det också viktigt att alla elever dels når kunskapsmålen men också får utvecklas utifrån sin förmåga. Den svenska skolan har överlag försämrats drastiskt. Kunskapsresultaten är betydligt lägre idag jämfört med början på 90-talet och jämfört med många andra länder har vi sämre resultat idag. Färre elever når toppresultat och segregationen breder ut sig. Andelen elever med mycket bristfälliga kunskaper ökar samtidigt.

Bakom alla problem växer ojämlikheten fram och bristen på utbildade lärare tilltar. Bakgrunden till denna övergripande problematik är komplex med kommunalisering av skolan, stor flyktinginvandring från studiesvaga länder, minskad respekt för läraryrket och otydligheter i lärarnas arbetsbeskrivningar. Bollnäs har en historik hos Förvaltningsrätten där man tvingats betala pengar till staten efter att skolinspektionen larmat om brister som sedan inte åtgärdats. Eftersom frågorna har rört otrygghet och kränkande särbehandling är det ett tecken på att något i kommunen är allvarligt fel. För att vända trenden måste ordning och reda i klassrummen uppnås. Skolan skall även fungera som en naturlig förmedlare av respekt för andras åsikter och demokrati. Även etiska och moraliska frågor måste ges ett större utrymme än idag. Alla ska vara trygga och bemötas av respekt, elev som lärare.

Respekten för lärarnas auktoritet måste bli bättre. Att ha lärare som är rädda för elever är ohållbart. Det ska heller inte tolereras att några få elever kan förstöra undervisningen för flertalet andra. Som expert inom sitt yrke ska lärarens kompetens tillvaratas. De missnöje som hörs från lärarkåren måste tas på allvar. Lärarförbundet har bland annat larmat om att många lämnar eller undviker yrket på grund av en sämre arbetsmiljö och låga löner. Ordning och uppförande i skolmiljön måste därför prioriteras. En trygg och harmonisk miljö ger bättre skolresultat och attraherar fler till läraryrket. Ordningskontrakt med uppförandekod ska användas inom högstadiet och gymnasiet för att förtydliga de förväntningar som finns på elever gällande gott uppförande i skolmiljö.

Rektorerna har en nyckelroll i skolan och de måste ges tillräckliga resurser för att kunna utföra sitt uppdrag på bästa sätt. Huvudsakliga inriktningen skall vara ledning och utveckling av skolan. Inte att vända papper. De ska i och med detta ges större eget utrymme i vad och hur saker ska göras för att förbättra resultaten i skolan. Sammantaget behöver läraryrket i Bollnäs förbättras genom dels ökade löner men främst ökade möjligheter i sin profession. Detsamma gäller rektorerna som också ska ges en tydligare ledande roll i utvecklingen av skolan.

Det är viktigt att resurserna till skolan prioriteras rätt och på de insatser som ger största chans för eleverna att lyckas. Idag lägger Bollnäs kommun omkring 20 miljoner kronor per år på modersmålsundervisning. Det finns ett lagstadgar krav på att kommunerna ska sträva efter att erbjuda modersmålsundervisning till de elever som är berättigade till och som önskar det. Däremot så finns det möjligheter för kommunen att effektivisera den modersmålsundervisning som bedrivs idag. Det är svårt att rekrytera lärare till många modersmål och det finns också språk där väldigt få är berättigade modersmålsundervisning. Vi vill att de språk där få elever, kanske någon enstaka per skola, är berättigade till modersmålsundervisning ska erbjudas den digitalt. Det möjliggör för samordning med gemensamma lektioner tillsammans med flera skolor och flera kommuner.

I digitaliseringens namn så ställer läroplanen krav på användandet av digitala hjälpmedel inom grundskolan. Det är naturligtvis viktigt att alla lär sig hantera den digitala miljön och digitala hjälpmedel på ett balanserat och säkert sätt. Däremot så ser vi idag konsekvenserna av allt för hög grad av digitalisering. Framförallt rör det sig om att elever, på grund av användandet av digitala verktyg, inte lyckas tillskansa sig de kunskaper som krävs för att ta in och bearbeta information analogt. Det har bland annat ljudit varningsklockor om att elever på gymnasiet, eller till och med högskolan, inte klarar av att skriva för hand. Bollnäs kommun använder sig idag av ett-till-ett-modellen inom grundskolan, det vill säga att varje elev har en egen padda eller dator. Vi föreslår att avskaffa den modellen i årskurserna ett till sex.

Vi föreslår:

- **Att avskaffa Ett-till-ett-modellen i årskurserna 1 till 6 samt utforma riktlinjer för skärmtid och digitala hjälpmedel inom grundskolan, med särskild beaktan på de negativa konsekvenserna på barns utveckling och hälsa.**
- **Att medelst ökad digitalisering och samordning nå en effektivisering av modersmålsundervisningen.**

I nämndens arbete med verksamhetsplan och utveckling så vill vi:

- **Vi står bakom utredningen om en resursskola för de elever som behöver mer stöd. Detta är något som vi länge har föreslagit under benämningen jourklasser, och vi är glada att förvaltningen delar vår syn i frågan.**
- **Fysisk aktivitet, exempelvis en promenad eller lek med rörelse, ska schemaläggas varje dag.**
- **Personalen i skolorna ska stärkas i sin förmåga att upptäcka tecken på att elever är utsatta för hedersförtryck utanför skolan. En handlingsplan ska också tas fram som beskriver hur man som anställd ska agera när man kommer i kontakt med någon man misstänker kan vara utsatt för hedersförtryck.**

- **Införa en princip att som arbetsgivare alltid stötta den lärare som hamnar i tvist med elev eller målsman efter att ha tillrättavisat en elev om det inte är uppenbart att läraren har agerat felaktigt.**
- **Inget ritualslachtat kött ska erbjudas i kommunens verksamheter.**

Gymnasieskola och högre utbildning

Idag är en avslutad gymnasieutbildning närmast ett krav för att kunna konkurrera om ett arbete. Därför är det ett misslyckande att det finns elever som lämnar grundskolan utan fullständiga betyg och/eller utan möjlighet att nå behörighet till ett gymnasieprogram. Detta gäller för nästan var femte elev i Bollnäs kommun.

Alla elever ska ges en utbildning som bäst passar dennes förutsättningar. Det behövs en bättre förståelse kring att inte alla delar ett mål att nå en högre akademisk examen och istället kan ges möjlighet till en praktisk utbildning. Därför är de praktiska utbildningarna, som är dyrare, extremt värdefulla då de dels fyller ett behov på marknaden och dels fångar upp många elever som annars riskerar att tröttna och hoppa av skolan.

För att klara av att anpassa oss till den nya kunskapsekonomin så behöver vi även stärka Bollnäs ställning när det kommer till andelen högutbildade. Det finns inte en enda högskola i Hälsingland idag. Istället finns det möjlighet till viss distansundervisning via Bollnäs Lärcentrum. Läser man en högskoleutbildning via Lärcentrum så delar man idag lokaler både med SFI och Torsbergsgymnasiet. Vi tror att man kan få fler att välja att utbilda sig vidare genom att höja statusen på att studera. Då är det viktigt att skapa en miljö som känns studentikos och prestigefylld. Därför vill vi utveckla Bollnäs Lärcentrum till ett "Campus Bollnäs".

Att företag har svårt att hitta rätt kompetens trots att vi har en hög arbetslöshet visar på en svag matchning mellan utbildningar och arbetsmarknaden. För att kunna säkra upp en god näringslivsutveckling behöver det ske en kraftigt ökad samverkan med näringslivet.

Då Bollnäs kommun bedriver sin gymnasieutbildning tillsammans med Söderhamn i Hälsinglands utbildningsförbund så utövar kommunfullmäktige en indirekt styrning av verksamheten. Vi vill i förbundsdirectionen arbeta långsiktigt med att:

- **Verka för att öka tillgången på yrkesförberedande gymnasieprogram.**
- **Stärka möjligheterna till högre studier genom att utveckla Bollnäs Lärcentrums samarbete med högskolor och utöka bredden av de högskoleprogram som erbjuds.**

- **Statusen på Bollnäs Lärcentrum ska stärkas genom etableringen av ett "Campus Bollnäs", med egna och större lokaler. Lokalerna delas idag med bland annat SFI-utbildningen och Torsbergsgymnasiet.**
- **Samarbetet mellan utbildningarna och företagen ska stärkas.**

Psykisk ohälsa bland unga

Den ökning av mobbning, sexuella trakasserier och utanförskap vi sett i skolan måste brytas. Det är ett politiskt ansvar som de etablerade partierna inte har tagit. Det är inte enbart en ekonomisk fråga utan också en förskjutning och acceptans av destruktiva attityder, minskat stöd och mandat för lärarnas auktoritet och en, av många påhejad, allmän degradering av vår kultur och nationella sammanhållning. Skolan kan hjälpa till att motverka segregation, splittring och utanförskap genom att förmedla en positiv hållning till traditioner, värderingar, och språk i Sverige.

Det är tyvärr allt fler barn och unga i Sverige som lider av psykisk ohälsa. Nästan hälften av alla 15 åringar idag upplever att de har någon form av psykiska besvär. Folkhälsomyndigheten har pekat ut brister i skolans funktion som en orsak till ökningen, tillsammans med de ökade kraven på arbetsmarknaden. Detta visar att den svenska skolan behöver stärkas, men utöver detta omfattande reformarbete behöver vi en utbyggd elevhälsa som klarar av att ta hand om de unga som mår dåligt. Att satsa på elevhälsan i Bollnäs ser Sverigedemokraterna som en stor vinst i långa loppet. De elever som på grund av psykisk ohälsa hoppar av eller hamnar efter i skolan kostar samhället enorma resurser, för att inte tala om det mänskliga lidande som uppstår för individen. Om vi ska kunna ha ett samhälle där alla får chansen att slutföra sin skolgång och nå sin potential måste också ett adekvat skyddsnät finnas till hands under resans gång. I vuxen ålder är psykisk ohälsa en av de vanligaste orsakerna till långtidssjukskrivningar. Det är viktigt att se till att unga som drabbas av denna ohälsa får en bra start i livet så att de kan tillgodose sig sina studier. Elevhälsan måste därför stärkas.

Ett stort problem i vår kommun, som har uppmärksammats från flera håll, är att de elever som skulle behöva det inte får tillgång till dyslexiutredningar. Detta efter att det tidigare S-styret i regionen slutade med dessa. Många kommuner i vårt län har därefter själva sört för att anställa en logoped, som en del av den samlade elevhälsan. Det är någonting som vi i Bollnäs borde ta efter.

Som en del av jämställdhetsuppdraget i skolan skall all form av hedersproblematik, förtryck och rasism bekämpas. Kunskapen hos personalen ska vara hög och området ska prioriteras genom att systematiskt upptäcka, förhindra och motverka hedersrelaterat våld och förtryck. All rasism skall förebyggas och tas på största allvar – oavsett bakgrund på den utsatta.

Ofta kan elever med särskilda behov, exempelvis neuropsykiatriska funktionsvariationer, klara av att gå i en ordinarie klass. När detta inte fungerar så är det bästa för eleven att den erbjuds undervisning i en mindre grupp. Bollnäs har tidigare kritiserats och tilldelats vite av Skolinspektionen för brister i arbetet med elever i behov av särskilt stöd. Det är inget annat än en skandal. Bollnäs kommun behöver anslå mer resurser som gör stödet bättre för dessa elever. Kostnaden för samhället om de faller bort tidigt blir betydligt högre.

Vi föreslår att:

- **Genomföra ett projekt för att tillsammans med experter utreda och undersöka skolans förbättringspotential när det kommer till stöd för elever med neuropsykiatriska funktionsvariationer som ADHD eller autism. Identifierade åtgärder ska därefter anammas i kommunens arbetssätt.**
- **Genomföra ett projekt för att tillsammans med experter utreda och undersöka skolans förbättringspotential när det kommer till att fånga upp, stötta, och utmana särskilt begåvade elever i sitt lärande. Identifierade åtgärder ska därefter anammas i kommunens arbetssätt.**
- **Förstärka elevhälsan med en logoped.**

I nämndens arbete med verksamhetsplan och utveckling så vill vi:

- **Sätta in riktade insatser mot de skolor som sticker ut i statistiken gällande kränkande behandling.**
- **Tillsätta en haveriutredning efter varje självmord för att ta reda på var samhället har brustit i stödåtgärder**
- **Samarbeta med polisen för att förstärka arbetet på våra skolor för att upptäcka och motverka narkotikamissbruk.**

Socialnämnden

Livet är en resa som innebär olika utmaningar. Det är viktigt att vi har en socialnämnd som kan erbjuda stöd för individer med funktionsvariationer, stödja familjer i svåra situationer, och vårda våra äldre.

Att kommunens förmåga att erbjuda den omsorg som invånarna förtjänar och har rätt till har börjat krackelera är tydligt i och med den kris inom äldreomsorgen som har rapporterats i tidningarna. Personalen är utsliten och går på knäna, arbetsmiljön är ohållbar, och bristen på särskilda boendeplatser leder till en enorm belastning på hemtjänsten. Arbetsvillkoren måste förbättras, lönerna måste höjas, och antalet platser på våra särskilda boenden.

Vi är det parti som vill gå längst när det gäller att sänka matkostnaderna från brukarna på våra särskilda boenden. Från dagens 6 000 kr/mån så nöjer sig de övriga partierna med att sänka kostnaden till 5 000 kr/mån. Vi satsar för att sänka matkostnaderna ner till den målbild som presenterades i den stora kostutredningen, 4 000 kr/mån. Kommunen har en orimligt hög produktionskostnad för maten idag, främst på grund av en ineffektiv organisation. Det förslag som vi står bakom innefattar att upphandla matleveranserna till de särskilda boendena, men att detta görs uppdelat per särskilt boende så att lokala aktörer kan delta.

Vi Sverigedemokrater motsätter oss ofrivilligt delade turer. Personal som pressas till sitt yttersta, uteblivna frukostar och raster, avbrutna semestrar och långa nattpass måste förpassas till historien. Arbetsmiljön måste förbättras om vi samtidigt ska kunna attrahera ny kompetent personal och hålla en hög kvalitet i verksamheterna.

Den lösningen som har levererats till äldreomsorgen för att råda bot på just delade turer är att införa långpass. Det kan fungera bra för vissa, men för andra blir det en suboptimal lösning. Vi vill istället se en ökad flexibilitet kring hur man schemalägger och hur passen ser ut. En sådan flexibilitet bör syfta till att hålla nere förekomsten av långpass och delade turer, men där det likväl behövs så bör den enskilde medarbetaren ha ett större inflytande kring hur man arbetar. Väljer man att arbeta en delad tur istället för ett långpass så bör de ske enligt den så kallade söderhamnsmodellen, där delade turer är frivilliga och man även får en skälig ersättning för tiden mellan de två passen.

Idag finns det politiska beslut om att alla ska arbeta heltid, oavsett önskemål. Det kallas heltid som norm. Självklart ska heltid erbjudas till de som önskar det, men utformningen av besluten leder till ibland orimliga situationer. För det första så gäller det de som faktiskt vill arbeta deltid. Det kan vara för att få livspusslet att gå ihop, för att det är det man mäktar med just då, eller av vilken personlig anledning som helst. Dessa får kämpa och bråka för att ens få rätt att arbeta deltid. Det gäller även visstidsanställda, som får vara anställda på deltid. En enhet kan ha anställt en person

på visstid på 50% för att fylla upp ett glapp, men när den personen sedan har arbetat tillräckligt för att få en tillsvidareanställning enligt LAS så måste den personen enligt kommunens regler få en heltidsanställning. För att helt enkelt få ekonomin att gå ihop så väljer vissa enheter då att inte ge denne anställda några fler pass, trots att de kan och vill arbeta och bidra till välfärden. I andra fall så finns det enheter som har anställt fler personer än vad som faktiskt behövs i verksamheten. För att nå en sund ekonomi och för att ta tillvara på den kompetens som finns i kommunen idag bör en ökad flexibilitet kring arbetstider införas.

Idag lider nästan var femte äldre person av psykisk ohälsa. Samtidigt är det ofta som de inte får hjälp genom den psykiatriska specialistvården. Vi vill underlätta för de äldre i kommunen genom att anställa en äldreкуратор. Det kan vara ett gott komplement till primärvården som gör att fler äldre tar steget och söker hjälp.

Människor med olika funktionsvariationer ska ges det fulla stöd som de har rätt till enligt socialtjänstlagen. Målet är att den sociala och ekonomiska tryggheten ska vara hög även för denna grupp. Meningsfulla sysselsättningar och bra boenden med möjlighet till särskilt stöd ska finnas. Det handlar om att alla individer ska kunna nå sin fulla potential och kunna njuta av ett rikt liv.

Fusk, ofta organiserat sådant, förekommer idag över hela Sverige. Försörjningsstödet är ett område som måste skyddas från dränering av kriminella. Vi ser det därför som positivt att staten nu inrättar en utbetalningsmyndighet som ska granska utbetalningar ur välfärdssystemen. Detta ser vi som nödvändigt även i Bollnäs. Vi behöver alla pengar vi har och kan inte låta dem komma kriminella till del.

Om utanförskapet ska kunna brytas måste vi också få bort de hinder som ligger till grund för att bli en del av det svenska samhället. Passivitet eller kulturella normer får aldrig stå i vägen för målet att integreras. Därför vill vi villkora försörjningsstödet så att incitamenten att delta på aktiviteter, så som att lära sig svenska språket, ska vara högre än idag. Det blir en form av integrationsplikt för mottagaren av bidrag som minskar risken för utanförskap.

Socialnämnden har på grund av bristande styrning och ledning stora organisatoriska problem. Socialnämnden har historiskt haft enorma ekonomiska underskott. I de tider där kostnaderna för placeringar och försörjningsstöd ökar så har vi sett hur man historiskt har använt medel avsedda för äldreomsorgen för att täcka upp det behovet. Vår åsikt är att pengarna avsedda för äldre ska gå till de äldre. Därför, och för att få en mer ändamålsenlig styrning, så föreslår vi att dela upp socialnämnden, som med råge är kommunens största nämnd, i en socialnämnd och en omsorgsnämnd.

Ett annat sätt för den siffertrixande socialnämndsordföranden att hålla en budget har varit att på oriktiga grunder äska mer pengar. Som exempel kan nämnas då man äskade, och blev beviljade, fem miljoner kronor mer i budget för att utöka platserna

på Ängslunda Särskilda boende. De pengarna fick man direkt, men man öppnade inte platserna förrän nästan ett år senare. Man har också bett om pengar som man redan har fått en gång. I den demografiska justering som görs varje år så tilldelas socialnämnden mer pengar då antalet äldre blir fler. Uppåt 70 miljoner i demografisk justering har man fått sedan 2020. Tanken är då att dessa pengarna ska gå till att bygga ut äldreomsorgen när det blir fler äldre. Men så kommer ett äskande från socialnämnden, om 40–80 miljoner till för att utöka äldreomsorgen med nya särskilda boenden. I ett läge där barn- och utbildningsnämnden inte får någon kompensation för de faktiska kostnaderna man har, så har socialnämnden fått en dubbel kompensation för sina kostnader, och i vissa fall en kompensation för verksamhet man inte ens bedriver. Vi föreslår därför att upphäva det beslut om extra kompensation till socialnämnden som antogs av kommunfullmäktige i juni 2024.

Vi föreslår att:

- **Tilldela socialnämnden 700 000 kronor årligen för att anställa en äldreкуратор för att motverka den psykiska ohälsan bland äldre.**
- **Tilldela socialnämnden 175 000 kronor årligen för att införa en äldrelotsfunktion.**
- **Tilldela socialnämnden 4 381 000 kronor år 2026, 3 743 000 kronor år 2027, och därefter 3 101 kronor årligen för att sänka matkostnaderna för brukarna på särskilt boende till 5 000 kronor per månad 2026–2027 och därefter 4 000 kronor per månad.**
- **Införa Söderhamnsmodellen, vilket innebär att delade turer är frivilliga och ersättning utgår även för tiden mellan pass, i hela kommunen.**
- **Öka flexibiliteten för anställda och chefer kring arbetstid och schemaläggning.**
- **Kommunchefen får i uppdrag att arbeta strategiskt och långsiktigt för att bryta de höga sjukskrivningstalen bland personalen.**
- **Uppdra åt kommunchefen att utreda hur etableringsprocessen kan stärkas och en integrationsplikt införas, genom bland annat men inte uteslutande: utvärdering av etablerade arbetssätt och processer, nya möjligheter att stärka kopplingen mellan ett aktivt deltagande i etableringsprocessen och tillgång till de kommunala bidragssystemen, samt hur man kan ställa tydligare förväntningar på individens ansvar att aktivt delta i etableringsprocessen.**
- **Uppdra åt kommunchefen att utreda och genomföra en uppdelning av socialnämnden i en socialnämnd och en omsorgsnämnd till årsskiftet 2026–2027.**

I vårt vidare arbete i socialnämnden arbetar vi för att:

- **Fler särskilda boenden ska byggas.**
- **Kommunen är öppen och tacksam inför det faktum att privata intressenter vill bedriva omsorg i vår kommun.**

- **Utreda eventuell övermedicinering för att säkerställa bästa möjliga vård.**
- **Prövning och beräkning av försörjningsstöd inte görs mer generös än vad en restriktiv tolkning av gällande lagstiftning medger.**

Teknik- och fritidsnämnden

Föreningslivet i Bollnäs kommun gör en stor insats för att ge våra ungdomar en meningsfull fritid och för att skapa gemenskaper som förebygger brott. Dessa föreningar har det idag tufft i inflationens spår med ökade taxor och kostnader. Samtidigt får man det allt svårare att nå ut till barn och unga och framförallt med att engagera föräldrar. Här bör kommunen agera för att skapa fler mötesplatser mellan barn, skolor, och föreningar.

För att få en tydligare struktur kring beslutsfattandet och den strategiska hanteringen av kommunens fastigheter och säkerställa ett ändamålsenligt och kostnadseffektivt fastighetsförvaltande bör kommunens fastighetsgrupp bolagiseras. En bolagisering av fastighetsgruppen skulle därutöver bidra till att underhållet ej blir eftersatt då denna budgetpost ofta används som en kommunal kassako när pengarna inte räcker till.

För att effektivisera den politiska organisationen föreslår vi att från och med årsskiftet organisera den nuvarande miljö- och byggnämnden tillsammans med teknik- och fritidsnämnden i en samhällsbyggnadsnämnd.

Vi föreslår att:

- **Kommunen tar initiativ för att tillsammans med föreningslivet anordna en stor föreningsmessa i bandyhallen, där barn, unga, föräldrar, och föreningar kan mötas.**
- **Fastighetsgruppen ska bolagiseras i enlighet med Sverigedemokraterna Bollnäs förslag till investeringsbudget.**
- **Gå från att tanka HVO till att tanka diesel i kommunens dieseldrivna bilar.**
- **Omorganisera miljö- och byggnämnden och teknik- och fritidsnämnden till en samhällsbyggnadsnämnd.**

Miljö- och byggnämnden

För oss i Sverigedemokraterna är det särskilt viktigt att centrum får ett lyft som mötesplats. Det ska inbjudas till möten mellan människor, shopping, spontana träffar och café- och restaurangbesök. Med små ekonomiska medel ska förslag för att få en ökad trivsel i centrala Bollnäs inhämtas direkt från medborgarna.

Sverigedemokraterna vill att kommunen anordnar medborgarförslag kombinerat med så kallade fokusgrupper på sikt. På detta sätt kan man i direkt dialog med medborgarna höra hur de upplever stadskärnan och vad som skulle kunna förändras till det bättre. Om vi ska få människor att vilja flytta till Bollnäs måste vi erbjuda en miljö som är attraktiv.

När det kommer till arkitektur tror vi på att bygga det som människor upplever som vackert – inte vad arkitekter upplever som spännande. Därför vill vi att nybyggnationer bör harmonisera med stadsmiljön. Byggnader i så kallad klassisk stil ska uppmuntras i stadsplaneringen för att göra staden mer attraktiv. Vid bygglovs- och planprocessen bör sammantaget ett större beaktande tas för skönhetsvärden som variation och småskalighet, siktlinjer till natur och vatten, färg- och materialval, osv.

Frågan om varg är känslig. De problem som uppkommer i form av älgbestånd, får, och tamdjur ska inte negligeras. Förvaltningen kring varg i Sverige bör bli mer aktiv. Rovdjurspolitiken måste ställas om för att även värna enskilda personers intressen ifråga om att skydda sina djur och egendomar. Idag har EU ett för stort inflytande över vargfrågan. Vi vill uppmärksamma frågan på lokal nivå och vi vill ha en bättre dialog mellan kommunen och länsstyrelsen.

För att effektivisera den politiska organisationen föreslår vi att från och med årsskiftet organisera den nuvarande miljö- och byggnämnden tillsammans med teknik- och fritidsnämnden i en samhällsbyggnadsnämnd.

Vi föreslår att:

- **Omorganisera miljö- och byggnämnden och teknik- och fritidsnämnden till en samhällsbyggnadsnämnd.**

I arbetet i miljö- och byggnämnden och särskilt i arbetet med en ny översiktsplan så verkar Sverigedemokraterna Bollnäs för att:

- **En plan för en mer traditionell och lokalt anpassad gestaltning av den byggda miljön bör utarbetas.**
- **Arbetet med det planerade höghuset på Långnäs ska avbrytas. Långnäs är ett rekreativt område som är väldigt uppskattat, och vi ser hellre att Långnäs utvecklas i sin nuvarande roll som rekreativt område och bollnäsbornas ögonsten.**
- **Traditionell kvartersbebyggelse ska värderas högre än nya punkthus och**

betongklossar.

- Kommunen arbetar mer med belysning på mörka områden för att öka tryggheten.
- Hur en byggnad påverkar rörelsemönster, trygghet, utsatthet, och så vidare, tas i större beaktande under planprocessen.
- Medborgarnas inflytande över hur det byggs måste stärkas.
- Den kommunalt ägda skogen ska brukas med trakthyggesbruk för att säkerställa ett gott förvaltande av kommunens skogar.
- Dialogen mellan kommunen och länsstyrelsen gällande vargbeståndet och dess koncentration måste stärkas.
- Möjligheterna till att införa någon form av nybyggerstöd för de som bryter ny åkermark ska utredas.

Kulturnämnden

Bollnäs kommun har ett brett utbud av kultur- och fritidsverksamheter som alla medborgare kan ta del av. Sverigedemokraterna ser detta som viktigt då vi vill att människorna som bor här ska kunna utöva och ta till sig av sina intressen, men även att erbjudas möjligheten att få vidga sina vyer genom att inspireras till nya aktiviteter. På så sätt kan traditioner och kunskaper förmedlas vidare mellan olika grupper och generationer.

Ett av kulturpolitikens främsta syften ska vara att stärka intresset för kunskapen om svensk och lokal kultur, men även att slå vakt om de djupa värden som det kulturella arvet innehåller. Detta bidrar till att återskapa en gemensam identitet i vårt samhälle och underlättar dessutom assimilering av nytilkomna. Genom att vara tydliga med vår kultur och vad vi värderar här inom vår kommun, erhåller således alla våra nyinflyttade något konkret att sträva mot och sedermera bli en del av.

Smedjan på Gärdet, som man skulle kunna kalla en fritidsgård eller ett litet fryshus, har blivit en otroligt viktig knypunkt för många ungdomar i Bollnäs, och särskilt för ungdomarna på Gärdet. Utöver vanliga aktiviteter som FIFA-turneringar, CS-turneringar, fotboll, och så vidare, så bedriver man en oerhört viktig verksamhet för att stötta ungdomarna i skolan. Uppåt femtio ungdomar brukar delta på de veckovisa läxläsningsträffarna vilket är extra stort då man främst når studiesvaga ungdomar eller ungdomar vars föräldrar av olika anledningar har svårt att stötta ungdomarna i skolgången. Det finns en överhängande risk att Smedjan måste stänga efter årsskiftet om finansiering av verksamheten inte hittas. För att undvika det vill vi anslå medel ur sociala investeringsfonden för 2026, fram tills dess att en mer långsiktig lösning har hittats.

Sverigedemokraterna vill att kommunen i första hand ska inrikta sig på att, med skattemedel, stödja verksamheter som bevarar, främjar och vidareutvecklar det svenska och det lokala kulturarvet samt som ökar sammanhållningen i kommunen. Ekonomiskt stöd ska därför inte utdelas till etniska föreningar eller andra föreningar med segregande effekt.

För att effektivisera den politiska organisationen så föreslår vi att kulturnämnden omorganiseras under en annan nämnd. Vilken nämnd, eller om det är kommunstyrelsen, som frågorna ska falla under ska utredas av kommunchefen.

Vi föreslår att:

- Uppdra åt kommunchefen att tillsammans med civilsamhälle och ungdomar i Arbrå arbeta för att möjliggöra en A-traktorverkstad enligt samma upplägg som i Kilafors.

- Anslå en miljon kronor ur sociala investeringsfonden till Smedjan för att säkerställa att verksamheten kan fortsätta under 2026, fram tills att en mer långsiktig lösning har hittats.
- Ansvaret för kulturfrågor införlivas i annan nämnd eller styrelse.
- Göra en ramjustering om -2 000 000 kronor på kulturnämnden.
- Dra in kommunens ekonomiska stöd till islamistiska och etniska föreningar samt utreda hur det går att införa ett stärkt demokrativillkor i kommunens föreningsbidragspolicy för att säkerställa att föreningar som agerar odemokratiskt, splittrande, självsegregerande, eller på annat vis distanserar sig från majoritetssamhället, med undantag för de fem erkända nationella minoriteterna, ej ska kunna uppbära kommunalt bidrag i Bollnäs kommun.
- Att med hänvisning till kommunens ekonomiska läge inte betala ut något kommunalt stöd till studieförbunden.

Driftbudget 2026-2027 med plan 2028-2029

	BUDGET	BUDGET	BUDGET	PLAN	PLAN
	2025	2026	2027	2028	2029
Kommunfullmäktige	-4199	-4165	-4165	-4165	-4165
Valnämnden	-81	-823	-73	-73	-792
Revision	-1622	-1606	-1606	-1606	-1606
Överförmyndarnämnd	-4956	-4906	-4906	-4906	-4906
Kommunstyrelsen	-347623	-351047	-351258	-351468	-349468
Teknik- och fritidsnämnden	-143476	-142610	-141472	-140049	-140049
Kulturnämnden	-48406	-47914	-47914	-47914	-47914
Barn- och utbildningsnämnden	-559037	-542778	-537283	-525719	-516116
Socialnämnden	-843131	-847501	-860389	-874882	-882345
Miljö- och byggnämnden	-22360	-22124	-22124	-22124	-22124
Lön-/prisökn 2024-ej fördelat	-35919	-98419	-167219	-240519	-316319
Reserverat för ökade kapital- och driftkostnader					
till nya investeringar	-52184	-53984	-56663	-59305	-61913
- Varav utdelat t.o.m. 2024 (2025)	45647	45647	44837	43702	43702
Finansen	-42327	-35845	-39815	-45504	-43005
Skatter & generella bidrag enl prognos april 2025	2064997	2128711	2195956	2281517	2365484
Stadsbidrag Äldreomsorg	13350	13390	13390	13390	13390
Överskottsmål	-14962	-13644	-10980	-45630	-47310
Netto	3711	20382	8316	-25255	-15456
Ej fördelade beslutade effektiviseringar					
Övergripande strukturella åtg, skola, badhus, kök mm	10000	10000	10000	10000	10000
Övriga riktade åtgärder ej specificerade	9084				
Generella effektiviseringar 1% 2025, 2% 2026 & 3 % 2027			16969	16969	16969
Ökade hyres- och städkostnader för nya SÄBO			-5000	-10000	-10000
Nytt netto	0	30382	30285	-8286	1513
Demografiska justeringar					
Förskola		-2305	-3369	-4433	-5016
Grundskola		-84	-1265	-2457	-4605
Fritids		0	-98	-252	-451
Anpassad grundskola		-11222	-11445	-11746	-9912
Äldreomsorg		6380	5748	7833	7137
Gymnasie- & vuxenutbildning		4000	4200	2600	2400
Generella stadsbidrag					
BUN, Ökad undervisningstid, framflyttat		558	558	558	558
SOC, stärkt rätt till assistans, kostn minskn för kommuner, justering			457	457	457
SOC Ny socialtjänstlag		-309	-306	-306	-306
SOC, Brottsförebyggande bestämmelse i socialtjänstlagen		-147	-146	-146	-146
SOC, åtgärder för att stärka samhällsvårdens innehåll		-841	-833	-833	-833
SOC, Fler verktyg för socialtjänsten att stärka skydder för barn		-152	-151	-151	-151
SOC, Utökat anhörigstöd		-368	-728	-728	-728
SOC, Fast omsorgskontakt i SÄBO		-598	-1182	-1182	-1182
Nytt netto	0	25294	21725	-19072	-11265
Effektiviseringar & omprioriteringar för fokus på kärnverksamheten					
Minskad investeringsvolym		3404	7064	10473	13436
Sänkta politikerarvoden & anpassad politisk verksamhet		900	900	900	900
Tanka diesel istället för HVO		500	500	500	500
Åtgärder för bättre arbetsmiljö och minskad sjukfrånvaro		2500	5000	5000	5000
Utökad flexibilitet i anställningar (söderhamnsmodellen, heltid som norm etc)		5000	5000	5000	5000
Ramjustering KS		3000	3000	3000	3000
Ramjustering KN		2000	2000	2000	2000
Stärkt etablering och minskade felaktiga utbetalningar		3500	7000	7000	7000
Indraget stöd, studieförbund		1300	1300	1300	1300
Samordning & digitalisering av modersmålsundervisning		1000	1000	1000	1000

Ung i Bollnäs		4200	4200	4200	4200
Skärmfri förskola och minskade digitala inslag i grundskolan		3000	3000	3000	3000
Samhällsbyggnadsnämnd & ny organisation för kulturfrågorna			1000	1000	1000
Ökad överskottsmål & god ekonomisk hushållning		-13644	-21960		
Reformutrymme		41954	40756	25301	36071
Ökade driftkostnader lokalhyra, bolagisering fastighetsgrupp	x	x	x	x	
KS - Kommunal ordningsvakter, LOV§3		-1500	-1500	-1500	-1500
KS - Trygghetsskapande kameraövervakning		-1000			
KS - Anordna en föreningsmessa		-500			
KS - Bygdepeng		-500	-500	-500	-500
BUN - Minskade barngrupper i förskolan		-12000	-12000	-12000	-12000
BUN - Ramjustering		-10000	-10000	-10000	-10000
BUN - Arbetsmiljöåtgärder		-5000	-5000	-5000	-5000
BUN - Bevilja skolskjuts vid nyttjandet av det fria skolvälet		-500	-500	-500	-500
BUN - Utöka elevhälsan med en logoped		-700	-700	-700	-700
BUN - Projekt insatser NPF (700tkr soc. inv. fonden)	x				
BUN - Projekt insatser särskilt begåvade barn (700tkr soc. inv. fonden)	x				
BUN - Förskola på tur		-1500	-1500	-1500	-1500
BUN - Finansiering nattistransporter		-100	-100	-100	-100
SN - Äldreloft		-175	-175	-175	-175
SN - Sänk matkostnaden på SÄBO till 5000kr/mån 2026-27 och till 4000kr/mån från 2028 och framåt		-4381	-3743	-3101	-3101
SN - Äldreкуратор		-700	-700	-700	-700
SN - Projekt datorvana för äldre (100 tkr soc. inv. fonden)	x				
KN - Smedjan (1 000 tkr soc. inv. fonden)	x				
KN - EPA-verkstad Arbrå					
Forsatta effektiviseringar och prioriteringar				10000	10000
Nytt netto		3398	4338	-475	10295

Förslag till beslut

- Att tilldela kommunstyrelsen 1 500 000 kronor årligen för att införa patrullerande ordningsvakter enligt LOVS3.
- Att tilldela kommunstyrelsen 1 000 000 kronor år 2026 för trygghetsskapande kameraövervakning.
- Att tilldela kommunstyrelsen 500 000 kronor år 2026 för att tillsammans med föreningslivet anordna en föreningsmessa.
- Att tilldela kommunstyrelsen 500 000 kronor årligen för att införa en bygdepeng.
- Att tilldela barn- och utbildningsnämnden 12 000 000 kronor årligen för att minska storleken på barngrupperna i förskolan med bibehållen bemanning.
- Att tilldela barn- och utbildningsnämnden 10 000 000 kronor årligen i en generell ramförstärkning för att säkerställa finansiering för den lagstadgade kärnverksamheten.
- Att tilldela barn- och utbildningsnämnden 5 000 000 kronor årligen för strukturella arbetsmiljöåtgärder samt att uppdra åt barn- och utbildningsnämnden att återsrapportera arbetet med arbetsmiljön till kommunfullmäktige.
- Att tilldela barn- och utbildningsnämnden 500 000 kronor årligen för att bevilja skolskjuts även till de elever som nyttjar det fria skolvalet.
- Att tilldela barn- och utbildningsnämnden 700 000 kronor årligen för att utöka elevhälsan med en logoped.
- Att tilldela barn- och utbildningsnämnden 700 000 kronor ur sociala investeringsfonden år 2026 för projekt med nya metoder för att stötta elever med en neuropsykiatrisk funktionsvariation.
- Att tilldela barn- och utbildningsnämnden 700 000 kronor ur sociala fonden år 2026 för projekt med nya metoder för att stimulera och engagera särskilt begåvade barn.
- Att tilldela barn- och utbildningsnämnden 1 500 000 kronor årligen från och med 2026 för att finansiera förskola på tur
- Att tilldela socialnämnden 175 000 kronor årligen för införandet av en äldrelotsfunktion inom kommunen.
- Att tilldela socialnämnden 4 381 000 kronor år 2026, 3 743 000 kronor år 2027, och därefter 3 101 000 kronor årligen för att sänka matkostnaderna inom särskilt boende till 5 000 kr/mån år 2026-2027 och till 4000 kr/mån från år 2028, i enlighet med förslag B2.1 i utredningen om kosthanteringen i Bollnäs kommun samt att upphandlingen ska delas upp för att möjliggöra för lokala aktörer att delta i upphandlingen.
- Att tilldela socialnämnden 700 000 kronor årligen för att införa en äldreкуратор.

- Att tilldela Smedjan 1 000 000 kronor ur sociala investeringsfonden år 2026 för att ge förutsättningar för fortsatt verksamhet.
- Att uppdra åt kommunchef att utreda och genomföra en bolagisering av kommunens fastighetsgrup från och med årsskiftet 2026-2027 samt att ta i beaktan eventuell driftbudgetpåverkan som kan komma av en bolagisering.
- Att uppdra åt kommunchef att utreda en uppdelning av socialnämnden i en socialnämnd och en omsorgsnämnd, för beslut och genomförande inför årsskiftet 2026-2027.
- Att uppdra åt kommunchef att utreda en omorganisering och flytt av kulturnämndens verksamhet till en annan nämnd, för beslut och genomförande inför årsskiftet 2026-2027.
- Att uppdra åt kommunchefen att utreda en sammanslagning av miljö- och byggnämnden och teknik- och fritidsnämnden i en samhällsbyggnadsnämnd.
- Att uppdra åt kommunchef att tillsammans med civilsamhälle och ungdomar i Arbrå arbeta för att möjliggöra en A-traktorverkstad i Arbrå enligt samma upplägg som i Kilafors.
- Att uppdra åt kommunchef att medelst digitalisering och ökad samordning med andra hälsingekommuner uppnå en effektivisering inom modersmålsundervisningen.
- Att förskolan i Bollnäs kommun ska vara skärmfri, att avskaffa 1-till-1 modellen inom årskurs 1-6 samt att uppdra åt kommunchef att utforma riktlinjer för skärmtid och digitala hjälpmedel inom för- och grundskola, med särskild beaktan på de negativa konsekvenserna på barns utveckling och hälsa.
- Att uppdra åt kommunchef att utreda hur etableringsprocessen kan stärkas och en integrationsplikt införas, genom bland annat men inte uteslutande: utvärdering av etablerade arbetssätt och processer, nya möjligheter att stärka kopplingen mellan ett aktivt deltagande i etableringsprocessen och tillgång till de kommunala bidragssystemen, samt hur man kan ställa tydligare förväntningar på individens ansvar att aktivt delta i etableringsprocessen.
- Att uppdra åt kommunchef att intensifiera arbetet med att minska sjukskrivningarna och att särskilt beakta strukturella faktorer som kan ha en påverkan de arbetsmiljörelaterade sjukskrivningarna
- Att uppdra åt kommunchefen att utreda och genomföra en förändring för ökad flexibilitet för anställda och chefer gällande arbetstid och schemaläggning, inkluderat möjligheten till ersättning under delad tur enligt "söderhamnsmodellen".
- Att med hänvisning till kommunens ekonomiska läge inte betala ut något kommunalt stöd till studieförbunden.
- Att i enlighet med Sverigedemokraternas motion sänka de politiska arvoden.
- Att från och med valet 2026 minska antalet ledamöter i kommunfullmäktige till det minsta antalet som medges i kommunallagen samt göra en översyn av antalet ledamöter i kommunens nämnder.

- Att gå från att tanka HVO till att tanka diesel i kommunens fordonssflotta.
- Att minska kommunstyrelsens ram med 3 000 000 kronor årligen.
- Att minska kulturnämndens ram med 2 000 000 kronor årligen.
- Att kommunens överskottsmål är 1 % år 2026, 1,5 % år 2027, och 2 % från och med 2027.
- Att den kommunala skattesatsen ska vara 21,86 % år 2026.
- Att nämnder i sin verksamhetsplan beskriver hur nämnden ska bedriva sin verksamhet under 2026 inom den tilldelade budgetramen och utifrån kommunfullmäktiges uppdrag, mål, och kvalitetsindikatorer och återskapa verksamhetsplanen till kommunfullmäktige i november 2025
- Att kommunens borgensprovision fastställs till 0,70 % för Bollnäs Energi AB, 0,44 % för Bollnäs Stadshus AB, 0,50 % för AB Bollnäs Bostäder, 0,70 % för Bollnäs-Ovanåkers Renhållnings AB samt 0,40 % för övriga,
- Att uppräknings för löne- och prisökningar till budget för kommunalförbundet Hälsingland (KFH) ska vara 3,1 % år 2026 (PKV-april).
- Att uppräknings före löne- och prisökningar till budget för Hälsinglands Utbildningsförbund (HUF) ska vara 2,1 % år 2026 (PKV-april).
- Att kommunen ska ha följande finansiella mål för god ekonomisk hushållning:
 - a. Kommunen ska under en rullande treårsperiod ha ett överskott som motsvarar minst 2 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag.
 - b. Kommunen ska under en rullande 10-årsperiod, där budgetåret är det sjätte året i cykeln, ha en investeringsvolym på i genomsnitt motsvarande kommunens avskrivningar. Årets resultat påverkar investeringsutrymmet i positiv eller negativ riktning.
 - c. Kommunen ska ha avsatt kapital som minst motsvarar hela pensionsskulden.
 - d. Investeringar ska så långt som möjligt finansieras av egna medel. Upplåning kan undantagsvis användas till stora och långsiktiga investeringar (avser minst 20 miljoner kronor med avskrivningstid på minst 20 år)
 - e. Kommunkoncernen ska uppvisa ett ekonomiskt överskott. Kommunkoncernens soliditet ska, mätt över en rullande femårsperiod, uppgå till minst 40 procent.
- Att den totala låneramen för Bollnäs kommun högst får uppgå till 1 150 miljoner kronor 2026-2029 exklusive checkkrediten.
- Att kommunstyrelsen under 2026-2029 har rätt att omsätta lån, dvs låna upp belopp motsvarande belopp på de lån som förfaller till betalning under år 2026-2029.
- Att interna tjänster får räknas upp med samma procent som verksamheterna kompenseras för i pris- och löneökning.
- Att driftbudgeten är anslagsbunden inom respektive nämnds/förvaltnings ansvarsområde, vilket innebär att nämnder/förvaltningar har rätt att besluta om omfördelningar inom sin driftbudget med undantag av riktade pengar.

- Att ekonomichefen får göra justeringar på grund av t.ex. generella regleringar mellan stat, region, och kommun, organisatoriska eller redaktionella ändringar mellan nämnder/förvaltningar samt andra justeringar eller ändringar som kan bli aktuella för att verksamheten ska fungera på ett rationellt och ändamålsenligt sätt.
- Att nämnder ska budgetera med en buffert för att hantera avvikelser som uppstår under året.
- Att i övriga delar anta Sverigedemokraternas förslag till Bollnäs kommuns driftbudget 2026-2027 med plan 2028-2029.